

ՏԱԲԱԹԱԹԵՐ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԽԸ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆԻՍ 22, 1895

ԹԻԻ 25

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

	Երես
Երեսցած Բաներուն Չնայել	193
Յանելու Ժամանակ	193
Գործնական Բրիտանիայի	194
Թղթակցներու Պատասխան	194
Մը. Կրտսեր Սշխորհային Ուսմանց Վրայ	195
Կրակ Ուսողներ	196
Նալթ Պահէ Տանդ Մէջ	196
Թղթակցութիւնք	
Աղօթածողութիւն Կերպեր	197
Քրիստոնէական Վարդապետութիւն	197
Ընտանեկան Նամակներ	198
Նալթաճանգէս Ի Րոպէրթ Գոլէճ	198
Հանդէս Քաղաքական	199
Դրամական	200

ԱԻՆՏԵՐՆԱԿԱՆ ՏԱԲԱԹԱԹԵՐ. Կը հրատարակուի ամէն շաբաթ օր:
Տարեկան գինն է ամէն տեղոյ համար կանխիկ 1 1/2 մեծիտիյէ, վեցամսեայն՝ 3/4 մեծիտիյէ: Թղթատարի ծախքը խմբագրութեան վրայ է: Մէկ քերթի գինն է 30 փարա: Խմբագրութեան, բաժանորդագրութեան եւ քղաատարութեան պատկանեալ ամէն գրութիւնք պարտին ուղղուիլ առ Մը. Հ. Ս. Պարնցմ, Ամերիկացի խան, Կ. պոլիս:

Ամերիկայի Միտիոնարոյ Ընկերութեան Կողմանէ,
Ճ. Ք. Կրիշ, ԱՐՏՈՒՍԵՐ
Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ, ՏԵՐԵՆ-ՍՏԱԳԻՐ

ԵՐԵՆԻՅԱՆ ԲԱՆԵՐՈՒՆ ՉՆԱՅԵԼ

Հանգուցեալ Լիտուն կանոնիկոսը, զոր շատեր կը համարէին Անկիլքան եկեղեցւոյ ամենէն պերճախօս քարոզիչը, սապէս կը խօսի այս նիւթին վրայ:

Թերեւս դիտած ենք այն տպաւորութիւնը որ երբեմն յառաջ կու գայ երբ փոքրիկ խումբի մը մէջ կը մտնէ անծանօթ մը, որուն կերպարանքն այնքան պատկառելի է, կամ որուն խօսակցութիւնն այնքան ինքնատիպ եւ ուշադրաւ է որ ամենուն աչքն անոր կը դառնայ անմիջապէս: Իրաւ, առաջուան պէս կը զննեն գաղտնադողի նայուածքներով եւ անփութօրէն սենեակին ընդհանուր հանդամանքները, զոր օրինակ՝ կահ կարասին, խմբակին այլ եւ այլ անդամները, ընկերային համախմբման առանձնայատկութիւնները, բայց իրենց աչքը եւ միտքը, երեւակայութիւնը եւ սիրտը գլխաւորապէս կը դառնան հետաքրքրական անծանօթով: Տէր Թիտուս Բրիտտոսի եւ իր առաքեալներուն միջոցաւ անտեսանելի աշխարհին յայտնուիլն ահա այսպիսի

երևոյթ մը եղաւ մարդկային ազգին մէջ: Այդ աշխարհը գրաւեց մարդոց ուշադրութիւնը. մարդիկ անոր նայեցան, նայեցան եւ պահ մը անտես ըրին իրենց շրջակայ աշխարհը: Պօղոս այս փորձառութիւնները կը յայտնէ դեղեցկապէս սա խօսքով. «Մէնք երեսցած բաներն ենք նայել, հապա չենք անհետնում»:

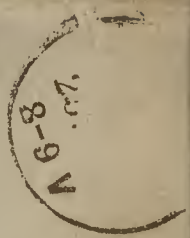
Երբեմն ծնողք կը փորձուին ցաւիլ դպրոցի կամ վարժարանի մէջ վատնուած այն տարիներուն համար, երբ իրենց տղան թերեւս կրնար իր հայր ճարել եւ իր ընտանիքին օգնութեան հասնիլ: Սակայն երբեք պիտի չզղջան այդ յապաղումին համար եթէ տղան քիչ մը արժանիք ունի: Միտքի ընդարձակ մշակութիւնը յարմար ատենին պիտի բերէ իր լիութի վարձքը: Տղան պիտի ստանայ կեանքի վրայ լայն տեսութիւններ, պիտի ունենայ սրուած եւ կրթութեամբ կարողութիւններ, ուրիշներու հետ դործելու եւ ուրիշներու ազդեցութեամբ զօրութիւն: Ասոնք չէր կրնար ուրիշ կերպով ձեռք բերել: Դրական դպրոցի մարդիկ, եթէ ուզեն, կրնան, երբ կը տեսնեն որ քրիստոնեաները կը ծնրագրեն Յաւիտենականին եւ խաչեալին սեղաններուն առջեւ, ըսել, «Նայեցէք ինչպէս ասոնք կը վառնեն այն ժամանակը որ կրնար ընկերային, տնտեսական, առողջապահական եւ բարոյական գործերու նուիրուիլ»: Հոգ չէ: Եթէ մարդուն դոյութիւնը մահուամբ չվերջանար, մենք քրիստոնեաներս այնպիսի հիմի մը վրայ կը շինենք զոր կ'անդիտանան այդ դպրոցին պատկանողները: Մենք շարունակենք ծնրագրել, շարունակենք աղօթել: Քանզի անկասկած ենք թէ ժամանակը չկորսուիլ: Բարոյական զօրութիւնը զոր կը շահինք՝ շատ աւելի կ'արժէ քան վայրկեանները եւ ժամերը զորս կը կորսնցնենք այս կերպով: Երկինք շատերու երկրաւոր կեանքին տաղտկալի միօրինակութեան վրայ կը սփռէ նոր լոյս մը զոր ուրիշ կերպով կարելի չէ վայելել: Եւ վերջապէս երեսցած բաներն ենք հապա աղէկ է որ մենք գլխաւորապէս չենք անհետնում նայել»:

ՅԱՆԵԼՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿ

Յանելու ժամանակ կայ, քաղերու ժամանակ կայ: Երբ սերմ կը ցանէք պարտէզին մէջ: Գարնան, ամռան թէ աշնան ժամանակ: Անշուշտ դարնան, բայց ինչո՞ւ չէք ցաներ ամրան ժամանակ: Ինչո՞ւ չէք ցաներ աշնան ժամանակ եւ կամ ձմրան սկիզբը: Վասն զի ամրան կամ աշնան ժամանակ ցանուած սերմը աղէկ հունձք յառաջ չբերեր: Պտուղ հասցնելու համար ժամանակ պէտք է, եւ եթէ ցանելու ժամանակը շատ անցած է, անկարելի է աղէկ հունձք արտադրել: Ուստի կանուխ ցանելու ենք, ապա թէ ոչ հունձք չենք ունենար:

Գարնանային եղանակը կրնայ ցուրտ եւ տխուր ըլլալ, բայց այն որ «Ձմեռ է ըսելով դեռիւնը չհերկեր, հունձքի տեսնել պիտի մուրայ, ու բան մը պիտի չունենայ»: Գործը ժամանակին կատարուելու է, եթէ ոչ անօգուտ կ'ըլլայ: Ասոր համար է որ բարի մարդիկ անձկութիւն ունին Աստուծոյ խօսքը տղայոց միտքերուն վրայ տպաւորելու: Տղայք կրնան մեծերէ աւելի շուտ գոյ ընել: Հաւանականապէս պզտիկ տղայ մը երեք չորս Սաղմոս կրնայ սորվիլ մինչեւ որ իր հայրը կամ մեծ հայրը մէկ Սաղմոս սորվի: Եւ տղուն միտքին վրայ այսպէս դրոշմուած տպաւորութիւնները մնայուն կ'ըլլան:

Արդ մենք կ'ուզենք բարի սերմը կանուխ ցանել տղայոց միտքերուն մէջ, որպէս զի ժամանակ ունենայ աղէկ հունձք մը արտադրելու: Կ'ուրախանանք եթէ տարիքոտ մարդեր ընդունին Աստուծոյ խօսքը եւ քրիստոսի աւետարանը, բայց երբ կեանքին մեծագոյն մասն անցնի, դեռիւնը շատ անգամ կը խափանուի փուշերով: Եւ թուիներով, եւ ուշատեն ցանուած սերմը շատ անգամ կէս հունձք չբերեր: Սակայն եթէ սերմ մերը կրնանք ցանել պզտիկներուն սիրտերուն մէջ, եթէ կրնանք սկսիլ կեանքի սկզբնաւորութիւններուն հետ եւ Աստուծոյ բարի սերմը ցանել եւ թողուլ որ Աստուծոյ անձրեւը եւ արեւը բուսցնեն զայն, այն ատեն կ'ունենանք հունձք:

ժամանակի ցնծութիւնը, տեսնելով պատուական պտուղներ որ մինչև յաւիտեան կը մնան:

Ինչ անուշութիւն կայ «Տէրօջր օրհնած արտին հոտին» (Ծն. Ի. 27) մէջ, մինչ արտն ամբողջ կը լեցուն ծաղիկներով և կը բերէ «առաջ խոտը, ետքը հասկը, անկէ ետեւ լեցուն ցորենը հասկին մէջ»: Եւ ինչ գեղեցիկ են կեանքերն անոնց որոնց սիրտերուն մէջ Աստուծոյ բարի սերմը ցանուած է իրենց տղայութեան ժամանակ, և որոնք իրենց բոլոր օրերուն մէջ Աստուծոյ ծառայութեան կը նուիրեն իրենց զիրենք: Ինչ երանելի բան է Ստեղծիչը յիշել երիտասարդութեան օրերուն մէջ, երբ դեռ չար օրերը չեն հասած, և այսպէս Աստուծոյ նուիրել երիտասարդութեան թարմութիւնը փոխանակ սպասելու մինչև որ մեղքը, ցաւը և հիւանդութիւնը իրենց աւերիչ գործը կատարած ըլլան: «Ձիւս կանուխ փնտռողները, զիս կը գտնեն»: «Բոլ Ստեղծիչը երիտասարդութեան օրերուն մէջ յիշէ»:

ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔՐԻՍՏՈՆԵՍԻԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ձմրան առաւօտ մը կանուխ կառախումբի մը վայրաշարժը քանի մը պարապ կառքերու զարնուեցաւ: Տղայ մը որ անոնցմէ մէկուն մէջ կը քնանար՝ այս բախման թափով գնաց զարնուեցաւ կառքին դրան զոր գոցած էր երբ երեկոյին զաղտագողի կերպով մտած էր կառքին մէջ: Այդ միջոցին մեքենավարն իր դուռը խոթեց տղուն կառքին մէջ և ձեռքը երկնցուց առնելու համար իր բաճկոնը զոր կախուած կը կարծէր ճիշդ հոն ուր ինք դրած էր: Մարդուն զարմանքը չարժեցաւ քիչ մը երբ տեսաւ թէ տղայ մը պառկած է անոր վրայ, և առանց ոեւէ արարողութեան քաշեց առաւ բաճկոնը: «Դուրս ել, կորսուէ՛», ըսաւ եւ դռնէն դուրս հրեց տղան: «Թէ որ անգամ մ'ալ բռնեմ քեզ աս կառքերէն մէկուն մէջ, ոտսիկանի կը յանձնեմ»: «Ինչ բանի համար հոս եկեր է», հարցուց մեքենավարին ուրիշ մը որ յաջորդ կառքին մէջ բեռ կը տեղաւորէր: «Բաճկոնիս եկեր է», ըսաւ՝ ու փով մը թոթոռելով զայն եւ արագ արագ մեկնելով: Տղան աղտոտ էր եւ յուսահատ երեւցաւ երբ կաղալով հեռանալ սկսաւ: Երկրորդ մարդն անոր ետեւէն կանչեց. «Է՛յ, հոս նայէ: Գործ մը կ'ուզեմ»: Տղան շուտով ետին նայեցաւ: Մարդը շարունակեց, «Թէ որ ինծի օգնես սա պզտիկ տակաւները կառքին մէջ տեղաւորելու համար, վարձքդ պիտի տամ, բայց կրակի պէս պիտի չարժիս»: Քանի մը փարա ստանալու ահնկալութիւնը փայլեցուց տղուն դէմքը: Նա սկսաւ աշխուժիւ գործել թէպէտ ցուրտէն գրեթէ փայտ կտրած էր եւ անօթի էր: «Աս կողմերը կը բնակիք», հարցուց մարդը: Տղան Ո՛չ ըսաւ զլսով: «Թէ որ քեզի չափ տղայ մը վարձել ուզենք, կրնա՞ս քեզի համար աղէկ յանձնարարական մը բերել»: Տղան կարմրեցաւ, բայց պատասխան չտուաւ: Մարդը խորին ուշադրութեամբ զննեց զայն եւ, երբ կառքը բեռնուեցաւ, հանեց վեց դահեկան տուաւ անոր, և ըսաւ, «Մեղի մարդ մը պէտք է կառք բեռնաւորելու համար: Կը սիրեմ աս գործը»: «Այո, կը սիրեմ», ըսաւ տղան եւ իր ներքին ուրախութեամբ թիւնը դժուարաւ զսպելով մարդուն ետեւէն գնաց դէպ ի բեռներու սենեակը: «Հիմա», ըսաւ մարդը անտուկի մը վրայ նստելով, «քիչ մը պիտի խօսակցինք գործի սկսելէ առաջ: Ես քու վրայովը բնաւ տեղեկութիւն չունիմ, կը տեսնեմ միայն որ հիմա մտած եւ անօթի ես: Կերպարանքդ կը յայտնէ: Բայց հաւանականաբար դժուարութեան մը մէջ ինկած ես: Եթէ այդպէս չըլլար, ծոյլ ծոյլ պիտի չպտտէիր կայարանները եւ պիտի չպառկէիր բեռան կառքերու մէջ: Քեզի պիտի չհարցնեմ թէ արդեօք ծուռ բան մը ըրած ես, բայց կ'ուզեմ գիտնալ թէ մայր ունի՞ս»: «Ո՛չ, մեռած է»: «Հայր կամ մօտ աղգակա՞ն»: «Հօրեղբայր մը եւ հօրեղբորորդիներ ունիմ»: «Է՛հ, եթէ մայր ունես նայիր, անմիջապէս անոր կը զրկէի քեզ, ինչու որ չկայ բան մը որուն չնեմ մայր մը: Բայց հօրեղբայրները եւ հօրեղբորորդիները տարբեր են: Եթէ քեզի համար խօսիմ եւ աշխատիմ, պաշտօն մը կու տայ քեզի ընկերութիւնը: Բայց, նայէ, եթէ աս բանը ընեմ, քու վրադ պիտի հսկեմ եւ ինչպէս կատու մը կը հսկէ մուկին վրայ: Իրիկունները եւ կիրակիները քովս պիտի անցնես: Ես ալ մոլորեցայ երբ դեռ քեզի չափ էի (հոս ցածցուց իր ձայնը), եւ եթէ մայրս չըլլար...: Ինչ որ է, հիմա շատ ժամանակ անցած է ատոր վրայ: Ահա դուն, վստահ եմ, սխալ ճամբք մը մէջ մտած ես: Եւ որովհետեւ մայր չունիս որ քեզ շիտակ ճամբուն մէջ դնէ, ես պիտի դնեմ քեզ Աստուծոյ օգնութեամբ, թէ որ թող կու տաս: Իմ գործս քարոզիչ է, բայց բան մը կայ որ մոռնալու չես: Սա է թէ բարի Հայրն ահա քեզի կու տայ պատենութիւն մը ճամբք փոխելու եւ այնպիսի վիճակի մը մէջ մտնելու ուր կարող ըլլաս ուղղութիւն ընել եւ ուղիղ զգացումներ ունենալ: Պիտի ընդունի՞ս այդ պատենութիւնը»: Տղան տկար ձայնով մը պատասխանեց թէ պիտի աշխատի: Առաջնորդութեամբ բեռան սենեակը, ուր իր նոր բարեկամին աչքին առջեւ գտնուեցաւ շարունակ, եւ շատ չանցած՝ այնչափ վստահեցաւ մարդուն որ անոր հաղորդեց իր բոլոր պատմութիւնը: Այդ պատմութեան կը հասկցուէր թէ տղան անհաւատարմութեան յանցանք գործած էր առաջ, բայց իր նոր գործին մէջ երկու տարի շարունակ հաւատարիմ եղաւ եւ վստահութեան արժանացաւ: Ապա տրուեցաւ անոր աւելի կարեւոր պաշտօն մը, բայց շատ սրտագրաւ հանգամանք ունէր այն անհաւատարմութիւնը զոր տղան կը ցուցնէր այդ բարեկամին եւ այն յարգանքը զոր կը ցուցնէր իր կրօնքին: Ահա գործնական քրիստոնէութեան օրինակ մը որուն կ'արժէ նմանող ըլլալ ամենայն նախանձաւորութեամբ:

ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒ ՊԱՏԱՍԻԱՆ

[Խմբագրական]

Թղթակից մը կը գրէ. «Մեր քաղաքին մէջ կան շատ մարդեր որ կ'ըսեն թէ ապօրէն ամուսնութենէ առաջ եկած զաւակ մը անկարելի է որ ճշմարիտ քրիստոնէայ ըլլայ: Կամ ուրիշ խօսքով՝ զաւակ մը իր հօրը արիւնը կը քաշէ անպատճառ»: Ուրիշ մը կը գրէ. «Դէպքի մը առթիւ, բարեկամի մը թախանձանքին համար, եթէ անձ մը ստիպուի դատարանաց մէջ երկու անգամ սուտ վկայութիւն տալ, եւ յետոյ զղջալով եւ այս ըրածին վրայ ապաշխարելով զրկեալ անձին հատուցում ընէ եւ ներողութիւն

խնդրէ, Աստուած պիտի ներէ՞ անոր յանցանքը»:

Այս երկու հարցումներուն մէկտեղ պիտի պատասխանենք: Եւ կը խոստովանինք թէ կը զարմանանք որ կը գտնուին մարդիկ որ այս հարցումներուն մէջ լռելայն արտայայտուածին չափ ցած զաղափար ունին Աստուծոյ շնորհաց եւ ողորմութեան վրայ: Առաջինին իրեւ պատասխան կ'ըսենք թէ կը հաւատանք որ ամէն մարդու կամքի ազատութիւն տրուած է եւ թէ, եթէ մարդ մը կորսուի, պիտի գիտնայ թէ կամաւ ուղիղը մերժելուն եւ ծուռը նախընտրելուն համար կը կորսուի: Դիցուք թէ ես ընտանիքի մը անդամներուն ծանուցանեմ թէ կրակ պիտի տամ իրենց տան, բայց թէ բաց պիտի թողում փախուստի դուռ մը որմէ անցնելու ազատ պիտի ըլլան ամէնքը: Սակայն ամէն ոք ինքն անձամբ երթալու է եւ ոչ թէ ուրիշներէն տարուելու է: Ապա եթէ կապեմ այն ընտանիքին անդամներէն մէկուն՝ անքերը եւ ձեռքերը այնպէս որ չկրնայ տեղէն շարժիլ, իրօք փախչելու պատենութիւն կ'ունենայ այն անձը: Ահա մեր առաջին թղթակցին բարեկամներէն ու մանք, մեզի ուղղուած հարցումէն դատելով, ճիշդ այս բանը կը վերադրեն Աստուծոյ: Սա կը կապէ կը կաշկանդէ խեղճ զաւակը ժառանգութեան օրէնքով այնպէս որ միջոց չունենար «զալու բարկութենէն» փախչելու, վստահ թէ «իր հօրը արիւնը կը քաշէ»: Իր յանցանքը չէ որ իր ծնողը ծուռ բան ըրաւ եւ սակայն ինք անոր համար պատիժ պիտի կրէ: Կ'ըսուի իրեն թէ փրկութիւն չկայ իրեն համար: չնած՝ յաւիտեական մահուան դատապարտուած է: Անհուն սիրոյ եւ ողորմութեան Աստուծոյ վրայ այսպիսի բանի հաւատալէ առաջ կ'ուզենք շատ յստակ խօսք մը կամ համար մը տեսնել Աստուածաշունչին մէջ: Այս կարծիքն հաստատող համար չգտնուի հոն, բայց հակառակն ապացուցանող շատ համարներ կան: Եղեկիելի ԺԸ. գլուխէն կը տեսնուի թէ մարդ մը կրնայ «արիւնահեղ» եւ շնացող ըլլալ, եւ անոր որդին կրնայ «իրաւունք եւ արդարութիւն» ընել, եւ որդապէս կ'ըսուի թէ «որդին հօրը անօրէնութիւնը պիտի չկրէ»: Տարակոյս չկայ թէ չար հօր մը օրինակին եւ աղքատութեան համար զաւակին կը դժուարանայ բարի ըլլալ, բայց անկարելի չըլլար: Վայրենիներու ցեղեր կան որոնց մէջ օրինաւոր ամուսնութիւն ըսուած բանը չկայ: Այն ամբողջ ցեղերուն անհաւոր է փրկուիլ: Գիտենք թէ մեր Տէրօջր նախահայրերէն մին, Փարէս, ազգապղծութեան պտուղ էր:

Անոնք որ կ'ըսեն թէ երկրորդ հարցման մէջ յիշուած անձը չկրնար մեղաց թողութիւն գտնել՝ չեն հասկնար, կը կարծենք, թողութեան վարդապետութիւնը: Քրիստոս «մեր մեղքերուն քուտութիւն է, եւ չէ թէ միեակ մերիներուն, հապա Քուր աշխարհիս» (Ա. Յով. Բ. 2): Իր քուտութիւնն այնպէս էր որ Աստուծոյ, ըստ օրինի, հնար ըրաւ ամէն մարդոց ներել: Եթէ ոմանք կան որ թողութիւն չեն գտած, պատճառը սա է որ իրենց մեղքերուն մէջ են տակաւին, այսինքն տակաւին կը շարունակեն կամաւ մեղանչել, եւ Աստուած իրեւ սուրբ եւ արդար Դատաւոր անկարող է հանդուրժել կամաւ գործուած մեղքին: Ո՛ր ատեն որ մեղաւոր մը, մինչև իսկ յոռեգոյն մեղաւորը, դառնայ իր մեղքերէն եւ զղջայ, ներում կ'ընդունի: Թողութիւն կը սպասէ

ամեն մեղաւորի եւ կը շնորհուի այն րոպէին իսկ երբ անոր սիրտը կը գտնուի զայն ընդունելու յարմար վիճակի մը մէջ։ Երկու անգամ սուտ վկայութիւն տալը ծանր մեղք է։ Սակայն Պետրոս երեք անգամ ուրացաւ իր Տէրը եւ երդմամբ ուրացաւ։ Ապահովապէս այս ալ նոյնչափ մեծ մեղք էր, բայց Պետրոսի ներում շնորհուեցաւ։ Խաչին վրայ դամուած աւաղակը գոլութիւն ըրած էր եւ հաւանութեն մարդ ալ սպաննած, բայց թողութիւն գտաւ։ Պենտեկոստէին օրը Պետրոսի քարոզը լսողներուն մէջ կային թերեւս ոմանք որ հաւանութիւն տուած էին Քրիստոսի խաչուելուն, սակայն Պետրոս ըսաւ, «Ապաշխարեցէք, եւ ձեզմէ ամէն մէկը թող մկրտուի»։ Զնախապէս ապաշխարողը, որչափ ալ ծանր ըլլան իր մեղքերը, թողութիւն կը գտնէ։ Աստուած ինքը կ'ըսէ, «Թէպէտ ձեր մեղքերը կրկնակի կարմիրի պէս են», այսինքն ամենէն ծանր եւ անյոյս տեսակէն, «ձերնի պէս ճերմակ պիտի ըլլան»։

Կը խնդրուի որ բացատրենք Մատ. ԻԶ. 29 համարը։ «Ասկէ ետեւ որթին բերքէն բնաւ պիտի չխմեմ մինչեւ ան օրը՝ երբոր ձեր հետը անկեալ նոր խմեմ իմ Հօրս թագաւորութեանը մէջ»։ Այս խօսքը այլաբանական կը համարուի։ Քրիստոս շատ անգամ գինի խմած էր իր աշակերտներուն հետ եւ անոնց ընկերակցութեամբ տօնական հաճելի ուրախութիւններու մասնակցած էր, բայց հիմա կ'ըսէ թէ այս վերջին անգամն է որ կը խմեմ երկրիս վրայ։ Յաջորդ անգամ որ խմեմ՝ երկնից մէջ ժողովուած պիտի ըլլանք ամենքս եւ այս կեանքի ցաւերը եւ նեղութիւնները վերջացած պիտի ըլլան։ Բայց հարկաւ նկարագրապէս հասկնալու չենք այս խօսքը։ Յետ յարութեան, ինչպէս կը պատմէ Պողոս, մեր մարմինները հոգեւոր մարմիններ պիտի ըլլան։ Կնիկ առնել եւ էրկան տրուել պիտի չըլլայ, ուսել եւ խմել պիտի չըլլայ։ Նիւթական գինի եւ նիւթական պտուղ մուտ պիտի չգտնեն երկնից ուրախութիւններուն մէջ։ Հոս կերակուրի պէտք ունինք մաշած մարմինը նորոգելու համար, բայց հոգեւոր եւ անմահ մարմինը չմաշիր։ Մեր Փրկիչը գինին կը գործածէ իրեւ նշանակ կերութեամբ ուրախութիւններու, որոնց միշտ մաս կը կազմէր այն՝ Հրէից մէջ։ Սապէս կրնանք բացատրել անոր խօսքը։ «Զուարթ խնջոյքի ուրախութիւններու նման ընկերային անոյշ ուրախութիւններու մասնակից պիտի չըլլամ նորէն ձեզի հետ, մինչեւ որ ժողովուինք Հօրս թագաւորութեանը մէջ»։

Թղթակից մը կը հարցնէ թէ ինչ է իրեն պէս պարտիզպաններու (պարտիզ) պարտականութիւնը։ Կ'ըսէ թէ սեխերը եւ ձմերուկները ճիշդ ժամանակին քաղուելու են։ «Եթէ քաղելու ժամանակն հինգ վայրկեան անցընենք, անոնք ապուր կ'ըլլան կ'աւրուին»։ Արդ ձմերուկներէն եւ սեխերէն ոմանք կը հասնին կիրակի օր։ Եթէ չիբըրցուին, կը հոտին։ Եթէ փրցուին, մարդիկ կան որ կը գայթակղին եւ կ'ըսեն թէ Տէրունական օրը կը պղծուի։ Ինչ է, կը հարցնէ մեր թղթակիցը, պարտիզպանին պարտականութիւնն այս պարագային մէջ։ Այսպիսի խնդրոյ մը պատասխանելու կը վարանինք, եւ մեր բարեկամն ինք տալու է որոշումը։ Սակայն իրեն օգնելու համար մեր կրցածը կ'ընենք։ Աստուած Բնութեան ընթացքը չկասեցնէր Տէրունական օրը։ Երբ Երբայեցիները մանանայով կը կերակուրուէին,

Շաբաթ օրը մանանայ չէր իջներ երկինքէն, եւ անոնք, եթէ ուզէին իսկ, չէին կրնար մանանայ ժողովել։ Եթէ այսպէս ըլլար ամէն բանի մէջ, չորրորդ պատուիրանը կոտորելու փորձութիւն չէր ըլլար եւ ուստի պատուիրանին ալ պէտք չէր մնար։ Սակայն ամէն բան Սուրբ օրուան մէջ այնպէս կ'ընթացայ որպէս շաբթուան միւս օրերուն մէջ։ Պտուղները կը հասունանան, ձուկերը ջուրին մէջ կը լողան, ջուրերը կը վազեն ոռոգելու համար եւ մարդիկ կ'անօթենան ինչպէս ուրիշ օրեր։ Ուստի գործելու եւ մեր շահերն աւելցնել ջանալու փորձութիւն կայ։ Մեր պարտականութիւնն է փորձութեան դիմադրել եւ մեր սովորական աշխատութեան հանգիստ քացառութիւն են քաղաքիկ պարագաները։ Բժիշկներ հիւանդներու նայելու են, դեղեր ծախուելու են, եւ կենդանիներու կեր եւ ջուր տրուելու է կիրակի օրեր։ Շոգենաւներ չեն կրնար Ովկիանոսին մէջտեղը կանգ առնել եւ ուստի նաւազներ եւ հնոցպաններ գործելու են կիրակի օրեր։ Եթէ հրդեհ ծագի կիրակի օրով, ջրհանկիրներ եւ ուրիշներ գործելու են ինչք եւ ստացուածք կրակէն ազատելու համար, եւ եթէ շաբաթ գիշեր տեղացած ձիւնին պատճառաւ կիրակի առաւօտ ամառիկէն ջուր կը կաթէ տունին մէջ՝ փափ տալով չէնքին եւ կարասիին, կ'ըսենք թէ կը վալլէ տան վրայ ելլել եւ ձիւնը վար տալ։ Թէ արդեօք վերեւ ակնարկուած պարտիզպանին վիճակն ասոնց նման է՝ չենք կարող ըսել, մեր ձեռնահասութեան վեր կը գտնենք։ Անշուշտ տարւոյն մէջ մէկ կիրակի օր անգամ աշխատութեամբ զբաղելը գէշ ազդեցութիւն կ'ընէ։ Դժուարին է կիրակի օրն առաջուան պէս յարգել տալ տղու մը որ կիրակի օր մը կը տեսնէ թէ սեխ կը ծախէ իր հայրը։ Սակայն եւ այնպէս չենք համարձակիր յանձնարարել որ սեխերը ձգուին եւ հոտին։ Բարեկամի մը հարցուցինք թէ ինչ պատասխան տալու ենք մեր թղթակցին հարցման, պատասխանեց սապէս։ «Ըսէ անոր որ քաղէ զանոնք շաբաթ-գիշեր»։ Կարելի չէ՞ այս։ Կարելի չէ՞ որ այն սեխերը որ հաւանականապէս կիրակի պիտի հասունանան՝ նախորդ օրը քաղուին թէեւ քիչ մը խակ ըլլան։

Կը խնդրուի որ բացատրենք նաեւ Եբր. Է. 1-10 համարները։ Կը կարծենք թէ ասկէ առաջ անգամ մը գրեցինք այս նիւթին վրայ հարցման մը պատասխանելով։ Սակայն քանի մը տողի մէջ պիտի ամփոփենք ինչ որ Սմիթի Սուրբ Գրոց Բառարանին մէջ ըսուած է Մեղքիսեղեկի վրայ իրեւ Քրիստոսի նախատիպ օրինակի մը վրայ։ Մեղքիսեղեկ քահանայ եղաւ ուղղակի Աստուծոյ կարգուելով եւ ոչ թէ քահանայ սերելով։ Նախորդէ մը չընդունեց իր պաշտօնը, ոչ ալ յաջորդի մը յանձնեց զայն։ Նա էր քահանայ մը որ կոչուեցաւ իր պաշտօնը կատարել ճշմարիտ Աստուծոյ բոլոր երկրպագուներուն համար եւ ոչ թէ ընտրեալ ցեղի մը վերաբերողներուն համար։ Մեծ էր Աբրահամէ եւ հետեւապէս Ղեւիէ եւ անոր սերունդէն որոնք «Աբրահամին երանքէն» ելան եւ նկատեցին զայն իրեւ իրենց ցեղին պետը։ Կը վայելէր քահանայի եւ թագաւորի կրկին պատիւը, եւ իր քահանայութեան տեւողութիւնն անորոշ էր։ Բոլոր այս նկատումներով անոր նման էր Քրիստոս մեծ քահանայապետը։ «Առանց հօր՝ առանց մօր», եւն. բառերը չեն նշանակել թէ Մեղքիսեղեկի ծնունդն հրաշք մ'էր, այլ թէ չենք գիտեր

թէ հայր, մայր, ծնունդ եւ մահ ունէր։ Բոլոր այս բաները կը պատմուին ղեւտական քահանաներուն վրայով, բայց Մեղքիսեղեկի վրայով այդ բաները բոլորովին մոլոր մէջ են։ «Ղեւին ալ որ տասանորդ կ'առնէ, Աբրահամին ձեռքովը տասանորդ տուաւ» խօսքը կը նշանակէ թէ այդ գործողութեան մէջ Աբրահամ լոկ իրեւ անհատ մը չգործեց, այլ իրեւ պետ Աստուծոյ ուխտին ժողովրդեան որ իրմէն պիտի սերէր, եւ իրեւ ներկայացուցիչ անոնց։

ՄՐ. ԿԼԱՏԱԹԸՆ ԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՈՒՍՄԱՆՅՎՐԱՅ

Աղատական ակումբներու դաշնակցութիւն մը, որուն կեդրոնն է Անգղիոյ Լիտսքաղաքը, մօտերս Մր. Կլատսթընի նուիրեց երեք հարիւր կոտոր գլիք՝ ճոխացնելու նպատակաւ անոր ի Հարտըն կղերականաց հանգստեան եւ դաստիարակութեան համար կառուցած չէնքին մատենադարանը։ Մր. Կլատսթըն յիշեալ նուէրին առթիւ շնորհակալութիւն յայտնելուն հետ մէկտեղ ըսաւ, «Հոգեւոր ուսմանց վերաբերեալ միջերկրներուն հետ, իմ դատումովս, պէտք է ընկերանան աշխարհային ուսմանց միջերկրներն ալ։ Քրիստոնէութիւնը մարդկային ամբողջ բնութիւնը բարձրացնելու եւ զարգացնելու սահմանեալ կրօնք մըն է, եւ իմ կարծեօք չկայ հակասութիւն հոգեւոր ուսմանց հետեւելուն եւ աշխարհային ուսմանց հետեւելուն մէջտեղ։ Եթէ գանոնք բաժնենք իրարմէ, փափ է հետեւանքը»։ Ներկայ սերունդին պատկանող դեռատի անձինք պիտի ժպտին այս խօսքը կարգալով, եւ պիտի ըսեն, ինքնայայտ ճշմարտութիւն է այդ բայց աւելի տարւոք անձինք տարբեր կը դատեն բանը։ Մր. Կլատսթըն յաճախ կը յիշէ իր երիտասարդութեան ժամանակի զէպքերը եւ վիճաբանութիւնները, եւ անոնց նկատմամբ տեսակ մը վերջնական վճիռ կու տայ։ Այս խնդրոյն վրայ այդ ժամանակուան վիճաբանութիւնները, որոց կ'ակնարկեն Մր. Կլատսթընի վերոյիշեալ խօսքերը, թէպէտ հիմա գրեթէ մոռցուած են, շատ կրակոտ էին։ Այս օրուան լուրջ անձինք դժուարաւ պիտի հաւատան թէ ինչ ծանր էր ասկէ յիսուն վաթսուն տարի առաջ ապրող լուրջ անձանց տարակուսել թէ արդեօք աշխարհային ուսումը իր մէջ մեղանշական բան մը չունէր, արդեօք այն անձինք որ բաց ի Աստուծաշուքէն ուրիշ բան չէին գիտեր, աւելի յարմարութիւն չունէին երկինքի քան անոնք որ ծանօթութիւն ունէին որ եւ իցէ գիտութեան եւ կամ սորված էին որ եւ իցէ ուրիշ գրականութիւն։

Յօդուածագիրս լսած է իրենց կեանքը ընկերաց բարւոյն համար նուիրած անձերու անկեղծօրէն ըսելը թէ դաստիարակութիւնը կը նուազցնէ բարութիւնը, եւ շատ գրուածներ կարգացած է որոց մէջ լրջօրէն կ'ըսուի թէ լաւագոյն ծառաները, լաւագոյն գիւղացիները եւ լաւագոյն զինուորայիններն անոնք են որք կարգաւ գրել չեն գիտեր։ Արդարեւ մարդկային ուսումը ամէն կարգի անձերէ կը համարուէր որոգայթ, եւ ստորին կարգերէ՝ չարիքներու զբաղան աղբիւր։ Մեր ժամանակակիցները հազիւ կը հաւատան ատոր, բայց մինչեւ անգամ յիսուն տարի առաջ՝ պարբերութիւնը դոր Մր. Կլատսթընի բանախօսութենէն քաղեցինք, պատուաւոր դասու պատկանեալ անձերէ կը համարուէր ամենէն ծանրալիք

խօսքը, եւ հաւանականապէս ամենէն դժուար եւ տարակուսական խնդրի մը սխալ կողմը:

Վիճաբանութիւնը լինցած է կատարեալ կերպով, այնպէս կատարեալ կերպով՝ որ հակադէպութիւն մըն ալ տեղի ունեցած է որ չէ առանց իրեն յատուկ վտանգներուն: Հիմա գիտութիւնը բարութեան եւ բախտաւորութիւն կը համարուի, ինչպէս երբեմն կը համարուէր ազգայնութիւնը: Հարկաւ ոչ ոք կը պնդէ թէ գիտութիւնը առաքինութեան համազօր է, կամ՝ թէ մեծ մասնամասշտկութեամբ անշուշտ բարի կ'ըլլայ: Բայց կ'ենթադրուի թէ ազգայնութիւնն է բարոյական չարեաց աղբիւրը, եւ թէ՛ եթէ մարդկային սեռը կարելի ըլլար միայն դաստիարակել, չարիքը պիտի անհետանար: Այս գաղափարին վրայ հիմնեալ է ոչ-կրօնական դաստիարակութեան նպատակաւոր բոլոր փաստաբանութիւնը: Եւ կատարեալապէս կը պաշտպանուի ընտիր անձերէ որք խօսելով Հնդկաստանի, Ափրիկէի եւ Փոլինէզիոյ վրայ, կ'ըսեն թէ՛ եթէ միայն բաւական դպրոցներ կ'ենան, վայրենութիւնը պիտի աներեւութանայ իսկոյն, եւ քիչ մը ետքն ալ՝ անբարոյականութիւնը: Կը պընդեն թէ դաստիարակեալ աշխարհ մը ոչ միայն երջանիկ աշխարհ մը պիտի ըլլայ, այլ նաեւ բարի աշխարհ մը, եւ թէ՛ ասոր հակառակն ըլլալուն մի միայն պատճառն այն է որ աշխարհ տակաւին բաւական դաստիարակուած չէ: Երանի՛ թէ կարող ըլլայինք հաւատալ ասոր, բայց չենք կրնար հաւատալ: Մենք երբեք ազգայնութիւնը գովելու կողմը չենք, եւ ողջամիտ գիտութեան ծաւալումը ոչ միայն օգտակար կը համարինք զայն ստացողներուն, այլ՝ դրական պարտականութիւն՝ բոլոր անոնց, ճիշդ այնքան պարտականութիւն, որքան պարտականութիւն է ողջամիտ առողջաբանական օրէնքներու կամ քաղաքական կարգի եւ ողջամիտ կանոններու պահպանումը: Բայց մենք ուսմունքէն, գիտութենէն, ուրիշ բան չենք ակնկալիր, այլ՝ անոր անխուսափելի պտուղը, այսինքն՝ աճում մարդու կարողութեան թէ՛ բարի թէ՛ չար գործելու: Պէտք է որ նա այնքան զօրաւոր ըլլայ որքան կրնայ, ճիշդ ինչպէս որ պարտի չկտրել իր ձեռքը կամ ոտքը, եւ մտային մարդանքը կը զօրացնէ զնա: Բայց այդ է ամէնը զոր մտային մարդանքը կրնայ ընել: Մինչեւ անգամ եթէ դաստիարակութիւնը կատարեալ ըլլայ ալ, գրոց աշակերտը դուն ուրեք աւելի բարձր նկարագրի տէր կ'ըլլայ քան այնպիսին որ հազիւ կը բանայ դիրք, եւ այն կարգի անձանց մէջ որոց դաստիարակութիւնը կիսակատար կը մնայ, դաստիարակութեան բարոյական արդիւնքը գրեթէ ոչինչ է եւ ոչինչ պիտի մնայ: Դաստիարակեալները նոյնքան կիրքոտ, նոյնքան ազա՛, նոյնքան ցանկասէր են որքան չդաստիարակուածները: Կը կասկածինք թէ մարդաստիարակութեան ոճիրով դաստիարակուած նոյնքան անձինք կան՝ դաստիարակեալներուն մէջ որքան բաղդատապէս չդաստիարակուածներուն մէջ, եւ դաստիարակեալ խարդախները այնքան ընդհանրացած են որքան գողերը: Իրօք ո՛չ կարգաւորն մէջ բան կայ եւ ո՛չ գիտնական փորձարկութեանց մէջ որ մարդս ընէ բարոյապէս աւելի բարի կամ միջին իսկ բարեոքէ անոր նկարագիրը, բաց ի անոր չափով մը ներողամտութիւն տալէ, բան մը՝ որ արդիւնք է մեծ փորձառութեան: սակայն այս ներողամտութիւնը

կարի յաճախ ծուռ գործերու ներողամտութիւն է: Մարդ իր թշնամիին դէմ նուազ խստութիւն կամ կատաղութիւն չցուցներ շատ գիրքեր կարդացած ըլլալով, կամ աւելի քիչ ազա՛ չըլլար անիրաւութեամբ ձեռք բերուող պերճանքի մասին՝ թիւերուն օրէնքները կամ քիմիական բաղադրութիւններու մեթոտներն ըմբռնելով: Մ. Կլաւտիսըն կ'ըսէ կամ ըսել կ'ուզէ թէ կղերական մը պէտք է որ դաստիարակուի աշխարհային ուսմանց մէջ. եւ մենք ի սրտէ համախոհ ենք իրեն, վասն զի կղերականները ինչպէս բարեպաշտ անձինք՝ նոյնպէս կարող ուսուցիչներ պէտք է ըլլան: Բայց նա իր պատմական հատկութեամբ վերջինը պիտի ըլլար հերքելու մասին թէ Եկեղեցւոյ պատմութեան մէջ ժամանակներ եղած են երբ կղերականներու բարութիւնը գրեթէ խոտորակ համեմատութիւն ունեցած է դաստիարակութեան հետ, երբ առաքելները պէտք էր փնտռուէին աղքատ արեւմտեան մէջ եւ ոչ թէ վանահայրներուն մէջ: Եթէ կղերը ուրիշ բաներու մէջ հաւասար ըլլայ, դաստիարակեալ կղերը աւելի նախադաս համարուելու է: Եւ սակայն դաստիարակութիւնը ինքնին միւս բաները հաւասար չլինար ընել: Ժողովրդին այն ընդհանուր գաղափարը թէ դաստիարակեալ աշխարհ մը բարի աշխարհ մը կ'ըլլայ, այնքան անհիմն է՝ որքան միւս գաղափարը թէ երջանիկ աշխարհ կ'ըլլայ: Ապերջանկութեան յաւիտենական պատճառները, չնչին բացառութեամբ մը, այն է՝ ֆիզիքական ինչ ինչ ցաւեր, գիտութեամբ, ուսմամբ չեն փառատուիր, ոչ ալ չարագործութեան ընդարդոյ միտումները: Եթէ ամէնքս ալ մէյմէյ Նեւտոն ըլլայինք գիտնականութեան մասին, մեր մէջ պիտի չդադրէր ոչ մահը, ոչ արկածը, ոչ փտութիւնը եւ ոչ ոճրագործութեան հակամիտութիւնը: Թերեւս յանդուգն ոճիրներու թիւը նուազէր հետզհետէ. բայց միայն այդ պիտի ըլլար դատաւորներուն ակնկալած բանը: Հին դաղափարին դէմ հակառակութիւնը զոր Մ. Կլաւտիսը լաւ կը յիշէ, եւ որ հիմա անգամ կը մղէ զնա իմաստուն բանախօսութիւններու, շատ յառաջ գացած է, եւ դարուս վախճանին մէջ ընդհանրացած սխալ տեսութիւնը այնպէս անպատեհ է, թէպէտ թերեւս ոչ այնպէս վնասակար, ինչպէս էր դարուս սկիզբը տիրող տեսութիւնը: Մարդ, կղերական կամ աշխարհական, գիտութենէ կը ստանայ ճիշդ ինչ որ շահփնջիք ստացած են, այն է՝ կարողութիւն: Բայց կարողութիւնը առաքինութեան գաղտնիքը կամ աղբիւրը չէ: Մասնաւորապէս ընթերցանութենէ ելած կարողութիւնը, քիչ օգուտ կը մատակարարէ նկարագրին, վասն զի չկրնար աւելցնել անձնակառուարութիւնը, անձնազուգումը, կամ բարոյապէս յառաջխաղացման փափաքը: Եւ նկարագրի զարգացումը կախեալ է այդ յատկութեանց զարգանալէն: Եղած են կարգաւ չգիտցող սուրբեր, եւ ընթերցանութիւնը թէպէտ ուրիշ նկատումներով այնքան թանկազին եւ պատուական՝ եւ սակայն տակաւին երբեք չլինեց եւ պիտի չլինէ սուրբ մարդ մը:

ԿՐԱԿ ՈՒՏՈՂՆԵՐ

Կրակ ուտողները որոց վրայով կ'ուզենք խօսիլ, կ'ըսէ Լա Նաթիւս, եւ որք հանդիսատեսներու առջեւ իրենց զարմանալի ցոյցերն ըրին ի Փարիզ Օլիմպիա սրահին մէջ, կը գերազանցեն ցարդ այգորինակ ճարտա-

րութիւններ ցուցնողները: Անոնք ոչ միայն բոց կը կլլեն, այլ՝ ձեռքով կրակ կը բռնեն եւ իրենց մատներէն բոցեր կը հանեն:

Այս անձինք, երկու ամերիկացի երիտասարդներ, շատ մշակած են բնագիտութեան եւ երկրաբանութեան ուսումները: Փորձերը կատարելու ժամանակ կը հագնին ճիշդ իրենց մարմիններուն փակած պիլի կարմիր գունով զգեստ, որպէս զի դեւերու կերպարանք առնեն: Բեմը որուն վրայ պիտի ելենան՝ աղօտ կերպով կը լուսաւորուի անոնց ներկայութեան բոլոր միջոցին: Բեմին ետեւը գրասեղանի նման բան մը կայ, բայց մանր մասերը չեն որոշ նշամարտի: Խաղարկուները անոր ետեւը կ'երթան եւ կ'երեւի թէ պատրաստութիւններ կ'ընեն հոն իրենց ձեռքերով: Կոնսերտու յառաջ կուգան հանդիսատեսներուն ներկայութեանը, եւ շատ նուրբ բայց պայծառ բոցեր կ'արձակեն իրենց մատներէն: Այս բոցերը իրենց բերաններուն մօտեցնելով կը թուի թէ կը կլլեն, յետոյ կը մարեն զանոնք իրենց ակոսներուն մէջ:

Երբ երկու խաղարկուները իրարու թեւի կը դպնին, ճայթում մը կը լսուի, եւ քանի մը երկվայրկեան երկայն բոցեր կ'արձակուին անոնց մատներուն ծայրերէն դուրս կը շարժեն շարունակ: Յաջորդ ցոյցերէն մէկուն մէջ, իրենց բերանները բան մը չդրած ուժով ուժով կը փչեն, եւ անա փայլուն բոց մը դուրս կուգայ չրթունքներուն մէջտեղէն: Կ'արձակեն բոցի ճիւղ մը բաւական երկար ժամանակ, որ կը տեսէ կէս վայրկեանէն աւելի:

Մինչ այս եզակի ընդերքային տեղի կ'ունենան, հանդիսականք երբեք հոտ չեն առնիր: Հաւանականապէս բոցավառութիւնը յառաջ կուգայ թոշական էութենէ (խէլաս) մը, բայց անկարող ենք ըսել ճշդիւ անոր բնութիւնը, ո՛չ ալ ճշգրիտ բացատրութիւն մը տալ կատարուած փորձերուն: Կարմրազգեստ խաղարկուները չեն յայտնիր իրենց գաղտնիքը, եւ երբ հարցում ուղղուի, համր կը կենան: Այսու ամենայնիւ սոյն հետաքրքրաշարժ բերեւոյթ թին շատ մը կէտերը կրնան պարզուիլ ընթերցողաց եթէ կարդան երկու յօդուածներ որք «Անկէզ Մարդիկ» խորագիրը կը կրեն, եւ զորս Մ. Կիյո Տաուպիլերոյի օրագրին տուաւ 1886ին: Հեղինակը կը խօսի ձեռնածոներու վրայ որ տաք երկաթ ձողեր կը լցեն, եւ բոցավառ խճուծներ (բլոք) կ'ուտեն, եւ կը նկարագրէ 1881ին Քորթիկ անունով անձի մը կատարած փորձերը: Քորթիկ պատրաստած էր էութիւն մը այնպէս թռչական՝ որ անոր մէկ մասը իր ձեռքին մէջ կը թափէր եւ կը բոցավառէր զայն առանց այրելու: Մ. Քորթիկ Մ. Հէրլէ Մանկոնի «Քոնսէրվատուա տէ Գլըզէ Մէթիէ»ի մէջ տուած մէկ երեկոյթին ըրաւ իր փորձերը:

Մենք այս երեկոյթին հրաւիրուած էինք, եւ տեսանք որ փորձերը կատարող անձը կը բոցավառէր հեղանիւթը զոր թափած էր իր թաղիքէ դիտարկին եղբրը կամ տիկնոջ մը թաշկինակին ծալքերուն մէջ, եւ այդ նիւթերը երբեք չէին աւրուեր:

Հոս բնալոյծին համար կատարելու եւ ուսումնասիրելու քանի մը հետաքրքրաշարժ փորձեր կան:

ՆԱԽԹ ՊԱՀԷ ՏԱՆԴ ՄԷՋ

Ահա առ ձեռն դառնող պարզ բան մը, որ սակայն առ հասարակ զանց կ'առնուի:

Ամէն տան մէջ դարակին վրայ պէտք է որ գտնուի շիշ մը նաւթ (շէշէ Եւրոպայ)։ Եթէ քանի մը կաթիլ կաթեցնենք կտոր մը շաքարի վրայ՝ օգտակար դարման կ'ըլլայ մանուկներու որովայնի ճճիներու եւ չափահասներու երիկամանց անհանգստութիւններու դէմ։ Եթէ քափուրի իւղի հետ խառնուի, ընտիր օծանելի կ'ըլլայ ամէն տեսակ յօդացաւութեան, եւ արդէն մարմինն վրայ ամէն ցաւցած տեղերու համար զայն գործածել յաճախ սովորութիւն է։ Բիծեր կը հանէ կապերտներէ, մելանի բիծեր կը հանէ ճերմակ բեկեղներէ եթէ օծաւոր հետ խառնուի։ Եթէ քանի մը կաթիլ դրուի լուալու հանդերձներ պարունակող սանի մէջ, դանոնք կը ճերմկցնէ։ Կը հալածէ ցեցը եւ ուտիճը (կէֆէ, պէճէ)։ Գիւրաւ կը ջնջէ մըջիւնները։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ

ԱՂՕԹԱՌՈՂՈՒՄ ԿԵՐՊԵՐ

(Շար. «Աւետիք»-ի 23 թիւն և վերջ)

Դ. Խրատող խոսքէն երբ տարբեր զգացմանց կամ յուզմանց մէջ եղողներու իրենց յարմար խրատներ կը տրուին։ Այսպիսի էին ժողովը Յովհաննու Մկրտչի, առ որ կը զիմէին պէսպէս դասու անձինք եւ կ'ըսէին, «Ի՞նչ ընենք» (Ղուկ. Գ. 7-14)։ Այսպէս կ'ըլլան առ հասարակ ուր կ'ըլլայ արտասովոր արթնութիւն. գէթ երբոմանք ի ժողովրդեան կ'արթննան, ի խորոց սրտէ կը հարցնեն, «Մեզի ի՞նչ ընել պէտք է որ փրկուինք»։ Ուրիշ մը կը հարցնէ, «Ինձի պէս ուխտադրութիւն համար ալ կամ հնար փրկութեան»։ Ուրիշ մը, թէ «Ի՞նչ ընեմ որ կատարեալ ըլլամ»։ Կամ «Ի՞նչպէս լաւագոյնս կրնամ փառաւորել Փրկիչն իմ»։ Այս զգացումներ ունեցողներ են անօթի եւ ծարաւ կենաց հացի եւ ջրոյ, զոր պէտք է ընդունին աղօթից ժողովի մէջ, եթէ ոչ՝ յուսահատութեամբ, խղճահարուածութեամբ կը պաղին։ Ասոնք են նման տկարաց, որոց ուտելու ախորժ երբ կու գայ՝ տալու է։ Եթէ ժամանակն անցընեն՝ ալ չեն կրնար ուտել, եւ այսպէս օր ըստ օրէ կը տկարանան։

Այսպիսի արթնութեանց ատեն՝ Խրատող պարտաւոր է լինի շատ զգուշացուածութեամբ։ Աստուծոյ Հոգին ասոնց մէջ կ'արտադրէ զգացմունք կարօտութեան։ Աստուծոյ Բանը միայն կրնայ տալ յագուրդ։ Ուստի խրատատուք իմաստուն ըլլալու են Աստուծոյ Խօսքէն ցուցնել ճշմարտութիւնը, որ է՝ ամենայնայնայն անոնց վիճակին։ Այսպիսիք քարոզէ, ճառէ, բացատրութենէ աշխարհ չեն օգտուիր որքան Աստուծոյ Խօսքի մէկ բնաբանէն։ Ասոնց երկար, բարդեալ խրատներ տալովալի են. պէտք է տալ հակիրճ եւ պարզ պատասխան մը։ Որպէս ըսաւ Պետրոս բաղմութեան, «Ապաշխարեցէք, ու ձեզմէ ամէն մէկը թող մկրտուի Յիսուս Քրիստոսի անունովը»։ Որպէս ըսաւ Պողոս բանտապետին, «Հաւատա Յիսուս Քրիստոսի, ու պիտի փրկուիս»։ Որպէս ըսաւ Յիսուս մեծատան մը, «Ունեցածդ ծախէ եւ տուր աղքատներուն, եւ եկուր իմ ետեւէս»։ Որպէս ըսաւ օրինականին, «Գնա՛ դուն ալ այնպէս ըրէ»։

Այսպիսեաց համար ըլլալիք աղօթածո՞ղովը նախապատրաստեալ ծրագիր չունենար։ Սովորաբար կը բացուի ժողովը աղօթիւք եւ հակիրճ ընթերցումովը Սուրբ Գրոց։ Կը թողուի որ խնդրակներ իրենց խնդիրներ ըսեն՝ գրուած կամ ականջի առաջնորդողաց որ իրենց մերձ կ'երթան, կամ իւրեր ներկայից։ Առաջնորդողք ասոնց

ոմանց ականջալուր կը պատասխանեն, բայց սովորաբար իւրեր ներկայից։ Ոմանք կ'աղօթեն որ Աստուած պատասխանէ այն խնդրակի։ Խնդրակներ իրենք կ'առաջարկեն երգեր կամ կը սկսին. մէկ երկու (ոչ երեք) տուն կ'երգուի։ Արթնցողներէն ոմանք իրենց զգացմանց վերաբերեալ իրողութիւններ կը պատմեն, ոմանք կ'աղօթեն եւ այլք աղօթք կը խնդրեն։ Այսպէս կը շարունակուի ժողովը որ քանի՛ երթայ՝ կ'ողբերուի։ Առաջնորդողք զգոյշ ըլլալու են որ արուեստակեալ շարժում չըլլայ, եւ սահմանեալ ժամանակէն շատ չանցնի։ Զգուշացնեն՝ մանաւանդ զգածեալները, որ երկար չաղօթեն։ Սովորական չափն է Տէրունական Աղօթից տեւողութիւնը, անոր կրկին տեւողութիւնը, շատ շատ եռապատիկը։

Առաւել քան երեսուն տարի կ'ընէ որ աղօթից ժողովներու մէջ կը գտնուիմ, ուր շատեր լսել եմ որ կ'ելլեն խրատներ կու տան։ Ասոնց շատ քիչը օգտակար գտեր եմ. ոմանք անօգուտ, եւ այլք վնասաբեր՝ զգացմանց։ Ես ալ, շատերուն պէս, փափաքեմ եմ որ աղօթից ժողովներու մէջ շատեր խօսին, խրատեն։ Այլ փորձել կ'իմանամ թէ երբ խրատ ուղղող չկայ, տալն անօգուտ է, մանաւանդ երբ դեռահասներ ծերերու կ'ողղեն, ժողովուրդ՝ պաշտօնէից, եւ հետեւողք առաջնորդաց։ Են ոմանք որ յատենի ժողովրդեան կը խրատեն իրենց մեծերը, որոց ի տան խօսիլ չեն համարձակիր։ Են եւ ոմանք որ աղօթքի ձեւով՝ աչքերնին գոց կու տան խրատներ, զորս մարդոց երես նայելով ասել չեն իշխեր։ Զբաղաւորենք, եղբարք, չքաջալերենք այսպիսի զեղծումներ աղօթից ժողովներու։

Մինչ իսկ ոչ-ծերունի պաշտօնեայք լաւ կ'ընեն եթէ քիչ խրատներ տան ի ժողովրդեան։ Թող երթան տունը խօսին երբ «միտակ են»։ Մեր խրատուց աղօթածո՞ղովը ըլլան թող նուազ թուով, կարի հագուստէ պէս։ Մեր քարոզներ իսկ թող ըլլան ճշմարիտ վարդապետութեամբ պարարեալ քան թէ հայրական խրատիւք զարդարեալ։ Շատ խրատներ շատ վնասութիւն կը բերեն։ Զոր օրինակ՝ եղբայր մը, որ զիտէ թէ իր եւ մէկ երկու տան մէջ ընտանեկան աղօթք չըլլար, եթէ ելլէ ըսէ, «Եղբայրներ, ասանկ քրիստոնէութիւն չըլլար, մեր տուններ աղօթք չեն ըլլար, ընտանեկան աղօթքը վերցրէք է», զայս լսողներ կը կարծեն թէ ժողովրդեան 10—100 տան մէջ ընտանեկան աղօթք չըլլար, ասանկին աղօթողներ ալ կարի քիչուր են։ Ուստի չաղօթողն, եթէ ընտանեկան աղօթք զանց ընող մը է, ուրախանայ գուցէ կամ խիղճը հանդարտի թէ բանաւոր արդելներ կան ուրեմն այն ընդհանրական զանցառութեան։ Եթէ աղօթող, ընտանեկան պաշտօն կատարող մի է լսողը, գուցէ հպարտանայ Եղիայի պէս թէ ինք «միայն կայ» աշխարհապաշտից մէջ։ Հասկցեր եմ թէ թերուս բժիշկներ, մանաւանդ հասարակ անձինք՝ պառաւներ ի Տաճկաստան, շատ խորհուրդ եւ խրատ կու տան հիւանդաց։ Սա եթէ անսայ նոցա՝ յաւէտ վնաս պիտի կրէ անոնց գեղէն եւ դարմանէն քան թէ օգուտ։ Այսպէս ալ հասարակ քրիստոնէայք, այո եւ մենք թերեւս պաշտօնեայք, չափազանց խրատ կու տանք ի ժողովս, ուր ունկնդիրք քիչ մօտիկ ընելով է որ շատ վնասէ ազատ կը մնան։ Եղբայրներ, պէտք է որ այսպէս ըլլայ։

Խօսինք եւ գրենք այսպիսի գործնական խնդրոց վերայ որ փորձառաբար մեր վի-

ճակի յարմար կերպերու սովորինք շատ բաներու, մանաւանդ աղօթից ժողովներու մասին։ Եւ Տէր հաճի օգնել մեր անփորձութեան եւ տկարութեան։

Նիկոմիդիա Ա. Մ. Ի. Մայիս 2/14, 1893

ՔՐԻՍՏՈՆԵԱԿԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ (Շար. «Աւետիք»-ի 22 թիւն)

Հ. Ինչ է Նորէն ծնանիլը։

Պ. Նորէն ծնանիլն է մեղքը սիրող բնութեան տեղը սրբութիւն սիրող բնութիւն ստանալ։ Այս փոփոխութիւնը ոչ թէ մարդուս բարի գործքեր գործելու կարող ըլլալն է, այլ՝ հոգիին այն փոփոխութիւնն է որով մարդ կը սիրէ եւ կ'ընտրէ բարին գործել։ Եւ այս բանը Աստուծոյ Հոգին միայն կրնայ ընել։

Հ. Նորէն ծնանիլուն ուրիշ ի՞նչ կ'ըսուի։

Պ. Կ'ըսուի «Հոգին ճշմարիտ» վասն զի այդ փոփոխութիւնը Աստուծոյ Հոգին կ'ընէ մեր ներսի դին։

Կ'ըսուի «Նոր արեւոտ» ըլլալ, վասն զի այդ դէպքը տիեզերքին ոչինչէ գոյութեան դալուն պէս մեծ է եւ միայն Աստուծոյ յատուկ մէկ գործն է։

Կ'ըսուի վերապիտան, վասն զի հին կեանքը բոլորովին կը թողուի եւ մարդ նոր կեանք մը կը սկսի։

Կ'ըսուի «Աստուծոյ որդի» ըլլալ, վասն զի այս փոփոխութիւնը կրողը զգալով թէ Աստուծոյ պատկերն ունի, Աստուծոյ կը մօտենայ սիրով եւ համարձակութեամբ։

Հ. Մարդ կրնայ գիտնալ իրեն այդ վիճակն ունեցած ըլլալը։

Պ. Այո. հաւատացեալը Սուրբ Հոգիին վկայութիւնը կ'ընդունի թէ այս վիճակն ունեցած է։ Եւ եթէ մարդ զԱստուծոյ իր անձէն աւելի կը սիրէ, եւ իր կեանքին մէջ սկսած են երեւնալ «Հոգիին պատկերներ» կոչուած գործքերը, կրնայ հաւատալ թէ նորէն ծնած է։

Հ. Որո՞նք են Հոգիին պատկերները։

Պ. «Սէր, խնդութիւն, խաղաղութիւն, երկայնմտութիւն, քաղցրութիւն, բարութիւն, հաւատարմութիւն, հեղութիւն, ժուժկալութիւն» են։

Հ. Կրնանք մեր ներսի դին վստահութիւն ունենալ թէ փրկուած ենք։

Պ. Այո. մարդս կրնայ վստահութիւն ունենալ եւ պէտք է ունենայ թէ Յիսուս Քրիստոսի միջոցով փրկուած է։

Հ. Ի՞նչ բանի վրայ կը հիմնուի այս վստահութիւնը։

Պ. Այս վստահութիւնը ոչ թէ մեր բարի գործքերուն, կամ եկեղեցւոյ մեզի համար կատարած ծէսերուն եւ արարողութիւններուն վրայ կը հիմնուի, այլ՝ մեր Տէրոջ խոստումներուն եւ վկայութիւններուն վրայ։

Հ. Նորէն ծնանողը յանկարծ կատարեալ կ'ըլլայ։

Պ. Ոչ. նորէն ծնանողը բարի ըլլալ կը սկսի, եւ օրէ օր յառաջ կ'երթայ սրբութեան մէջ։

Հ. Ի՞նչ կը կոչուի այս վիճակը։

Պ. Այս վիճակը Սրբացում կը կոչուի։

Հ. Սրբացումը մեր մէջ որո՞ւ միջոցով յառաջ կու գայ։

Պ. Սրբացումը մեր մէջ Սուրբ Հոգիին միջոցով յառաջ կու գայ։

Հ. Ինչո՞ւ համար սրբացումը աստիճան աստիճան յառաջ կու գայ։

Պ. Որովհետեւ սրբացումը մեր Տէրոջ

Յիսուս Գրիգորի կատարելութեանը հասնիլ է, այսպիսի բարձր կէտի մը հասնիլը անշուշտ աստիճան աստիճան կ'ըլլայ:

Հ. Սրբութեան մէջ յառաջդիմելու համար ի՞նչ ընելու ենք:

Պ. Թէպէտ սրբութեան մէջ յառաջդիմելու համար Սուրբ Հոգին մեր մէջ գործելը պէտք է, բայց մենք ալ պէտք է որ գործածենք շնորհաց միջոցները:

(Շարունակել)

Այնթապ

Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՆԻ

Սիրելի Արշալոյս,

Շնորհակալ եմ քեզմէ որ մոռցած չես զիս, զի նամակիդ մէն մի տողերէն սիրոյ բոյր շնչեցի: Արդ, սիրելիս, կը վստահացընեմ քեզ թէ սիրոյդ խորիմը սիրոյ վրայ հաստատած ես, սիրոյ մը՝ զոր կը տածեմ առ քեզ սրտիս խորերուն մէջ:

«Սիրոյ գինը սէր է»

Թանկագին ընկերուհիս, ըստ փափաքանացդ կը փութամ մի քիչ տեղեկութիւն տալ քեզ իմ ամուսնական վիճակիս նկատմամբ: Բայց կը վարանիմ, զի չգիտեմ թէ ինչպէս սկսիմ այս տողերը: Քանզի եթէ դժգոհութեամբ սկսիմ, գուցէ ընտանեկան պատուոյս դէմ գործած լինիմ, իսկ եթէ գոհութեամբ՝ սուտ խօսած պիտի լինիմ: Սուտ մը՝ որ կրկին վնաս կը պարունակէ, վնաս հոգեւոր, վնաս մարմնաւոր: հոգեւորն ինձի եւ մարմնաւորն քեզի համար: Ուստի, իբրեւ երկու չարեաց փոքրագոյն, պիտի գրեմ դժգոհութեամբ, զի այսպէս կը պահանջէ իմ ամուսնական բուն վիճակս: Այո, ցաւօք սրտի պիտի ներկայացնեմ քեզի (որպէս զի այս տողերով քեզ եւ քու վիճակակիցներուդ նպաստած լինիմ, զի ամուսնացեալի մը փորձութիւններն ամուրիներուն փորձառութիւն կրնան ընձեռել): ամուսնական այն փուշերը որ շատ մ'աղջկանց սրտերը խոցոտած են եւ պիտի խոցոտեն մեր երկրի սին նախապաշարմանց շնորհիւ: Բայց որպէս զի ես ընտանեկան գաղտնապահութեան դէմ մեղանշած չլինիմ, կը խնդրեմ որ գաղտնի պահես գրածներս եւ իբրեւ գաղտնիք աւանդես ընկերուհիներէդ ոմանց՝ անոնց նպաստելու մտքը միայն:

Սիրելի Արշալոյս, այս սեւ տողերն սկսելէ առաջ կ'ըսեմ, երկու ամուսնիներու համար գործածուած «ամուր» կամ «ըմակից» բառերն ի՞նչ սիրուն եւ նոյն ատեն ի՞նչ տգեղ բառեր են միանգամայն: Լուծեմ հակասութիւնը: Երեւակայէ արտ մը ուր գթոտ եւ կիրթ լծավարի մը հսկողութեան ներքեւ՝ զոյգ լծակից անասունները գոհ, զուարթ եւ միակամ կը քաշեն արօրը, խոր եւ կանոնաւոր ակօսներ գծելով: Ի՞նչ կ'ըսես, Արշալոյս, միթէ կա՞յ տարակոյս թէ այսպիսի արտ մը առատ հունձ կը խոստանայ, եթէ մանաւանդ բախտն ու բնութիւնը ժպտին անոր վրայ: Դարձեալ, ասոր հակառակ՝ երեւակայէ ուրիշ արտ մը, որուն հողը սննդարար եւ ջուրն առատ միւսին չափ, եւ բախտն ու բնութիւնը հաշտ են թէեւ, սակայն մարդս առանց մարգարէ լինելու կրնայ գուշակել թէ ասոր հունձքը, եթէ ունենայ հունձք, շատ աղքատ եւ տխուր պիտի լինի: Որովհետեւ այն արտ հերկող երկու ամուսնին իրարու հակառակ բնութիւն եւ ձգտում ունին, եւ մինչդեռ մէկն հակամէտ է դէպի հարաւ քաշել, միւսը դէպի հիւսիս կը հակամիտի: Մինչ մէկ

կողմէն ալ անվարժ եւ անգութ լծավարը իւր խարաղանի բուռն հարուածներով աւելի կը չփոթեցունէ զանոնք: Ահա ակնհարեւ է թէ այսպիսեաց բացած ակօսն ըստ արժանւոյն խոր եւ կանոնաւոր չլինելով՝ այն արտէն աղքատութիւն եւ թշուառութիւն միայն կ'ակնկալուին:

Ահա, սիրելիս, իմ ամուսնական կենաց մէկ ամփոփ պատկեր: Ո՛հ, լծակիցս ինձ հակառակ, լծավարս հակառակ: Երկինք ու զորմի՛ն ինձի: Այո, կարծես թէ ամուսինս եպիկուրեաններու փոշիներէն ծնած է եւ կեսուրս՝ միջնադարեան մոխիրներէն: Ա՛լ մնացածը դու կրնաս երեւակայել: Միայն այսչափ կ'ըսեմ թէ ես այժմ ոչ իմ կամացս, ոչ ալ մտքիս եւ անձիս տէրն եմ, այլ կենդանի մեքենայ մ'եմ եւ ուրիշի ձեռքով պէտք է լարուիմ: Ո՛հ, գիրքն ու գրիչը «ճառ գիտութեան բարոյ եւ չարի» եղած են ինձ համար: Եթէ իմանայիր որ այս գաղտագողի գրած նամակիս համար ո՛րչափ ժամանակ վատնած եմ, թէ ի՞նչ տեսակ թուք ու մուր կերած եմ, պիտի զարմանայիր: Ա՛խ, ափսոս, հազար ափսոս իմ դպրոցական ջանքերս եւ ստացած ուսումս ու կրթութիւնս: զի եթէ այսպէս շարունակուի, քանի մը տարիէն յետոյ տգէտեմ մը պիտի չտարբերիմ բնաւ: Ա՛լ ընտանեկան համեստութիւնս չներեր ուրիշ մանրամասնութեանց մասել: Այժմ քեզի կը դառնամ:

Անձկալիդ իմ Արշալոյս, կը փափաքէի քեզի նուէր մը խրկել իբրեւ առ քեզ եղած սիրոյս առհաւատչեայ, բայց չկրցայ: Ուրեմն կը խնդրեմ որ հետեւեալ երեք կարեւոր առածներն ընդունիս իբրեւ նուէր:

«Մանր խորհէ, խորունկ խորհէ, հեռուն խորհէ»

«Տասը չափէ վերջ մէկ կտրէ»

«Ձննելով զարկ որ եւ է կնիքդ, Գննելով գտիր էրկիդ կամ կնիքդ»

Անշուշտ հասկցար միտքս եւ այս առածներուն ի՞նչ ատեն պէտք ունենալդ: Ուստի գիտեմ թէ այժմ յունիսի կարմրուկ վարդերը կը նախանձին բնական ամօթխածութեանդ ձեռքով ներկած թուշերուդ: Բայց չէ, չէ, համբուրելով այն զոյգ այտերդ, կը խնդրեմ, մի կարմիր, զի վարդը սոխակին՝ եւ սոխակը վարդին համար ստեղծուած է:

Եթէ Մուսայի որդիք սոխակն ու վարդը իբրեւ ամուսնութեան նշանակ քերթած եւ երգած են, սխալած չեն երբէք, մանաւանդ մեր երկրի տարաբախտ հայուհեաց համար: Ինչու որ հոս հայ երիտասարդը սոխակի մը պէս ազատ է իւր սիրած վարդի թուփին վրայ թառելու, իսկ գեղեցիկ սեռն ազատ չէ զայն մերժելու վարդի թուփի մը կրաւորականութեամբ:

Արդ, սիրելիս, գիտեմ թէ պիտի առարկես թէ ի՞նչ արժէք ունին ուրեմն այն առածները, երբ մեր երկրի հայ աղջիկն այսպիսի կրաւորականութեան մը դատապարտուած է: Ահա ես ալ կը հարցնեմ, ի՞նչ արժէք ունին ուրեմն մեր այսչափ իզական դպրոցները, երբ անոնց մէջ դաստիարակուող աղջիկներն ալ իրենց տգէտ եւ նախապաշարեալ նախորդներուն շաւղով պիտի քաշեն ինձ նման: Մեր գեղջուկ հայուհիներն որ դպրոցի համն ու հոտն առած չեն, այսօր մնէ շատ յառաջ են ամուսին ընտրելու մասին: Դէզի մը շուքը, աղբիւրի մը զլուխը, վանական ուխտագնացութիւն մը, բաւական են երկու տրոփող սրտերն իրարու կապելու: Ա՛լ այդ սրտերը սուրբ ուխտով մը միացած են, ուխտով մը՝ որուն իրենց

անողայ ծնողքն անգամ հակառակիլ ոճիր կը համարին բազմիցս: Ամօթ, ուրեմն, քաղաքացի հայ ծնողներուն: Բայց չէ, յաւէտ ամօթ կրթեալ հայ աղջիկներուն որ անհերքի ամօթխածութեամբ սեւ նախապաշարութի մը գերի կը մնան: Արդեօք մեր օրիորդներէն ո՞րն պիտի լինի առաջին շահատակ այս խնդիրն յեղաշրջելու մասին:

(Շարունակել)

Վան

ՆՈՒԱԳԱՆԱՆԴԵՍ Ի ՌՈՊԵՐՅ ԳՈՒԼԷՃ

Այս երկուշաբթի կէս օրէն երեք ժամ ետքը, Ռոպերթ Գուլէճի այլ եւ այլ աղգայնութեանց եւ կարգերու վերաբերեալ աշակերտները նուագահանդէս մը տուին վարժարանին սրահին մէջ: Ներկայ էին ամերիկեան ու սպանիական դեսպանները եւ խոռոն բաղմութիւն:

Հանդէսը սկսաւ խմբերգով մը: Յետոյ Պ. Կոստանդեան ջութակով նուագեց Շուպերթի մէկ «սուիթ» եւ Պ. Շիլմանեանի կողմէ դաշնակի վրայ ուրիշ կտոր մը նուագութիւն ետեւ, ընդհանուր ծիծաղներու ու ծափերու մէջտեղ յառաջ եկաւ փոքր տղայ մը, Ռաուլ Յ, եւ ջութակի վրայ զարկաւ «Էքզուս» մը: Մեծ ճարտարութեամբ չէր հնչեցներ ջութակը, սակայն այս անդդիացի փոքրիկ տղուն ունկնդիրներուն համակրանաց արժանանալուն պատճառն էր իր չափահաս յըջութիւնը, համարձակութիւնը եւ ինքնավստահութիւնը որոց համար խնդրուեցաւ որ կրկնէ: Ասոր յաջորդեց Մանուկեան մը զոր դաշնակի վրայ յաջողութեամբ նուագեց Պ. Գարամանեան ուրիշ մը ընկերակցութեամբ: Հիմա Պ. Դաւրիէեան երգեց սիրերգ մը: Այս երիտասարդը ցուցուց թէ տաղանդ ունի զոր մշակելու համար կ'ըսուի թէ Եւրոպա պիտի երթայ: Սոյն «սուիթ» եւ ջութակի վրայ Պ. Պէլիարոֆի կողմէ երկու կտոր եւ դարձեալ Պ. Գարամանեանի կողմէ դաշնակի վրայ կտոր մը զարնուելէ ետեւ մեծ ախորժանօք ունկնդրեցինք խմբերգի մը: Սակայն ամենէն աւելի ախորժալուր էր «Էքզուս» զոր Անթոնիատէս անուն յոյն մը նուագեց ջութակով: Այս երիտասարդը հանդիսականները այնքան հմայեց որ երկու անգամ հրաւիրեցին զնա՝ կրկնել: Մաղբը երաժիշտի մաղբերուն պէս յարգարեւելն կը թուի թէ արուեստագէտ ըլլալ կը փափաքի: Պ. Մատթէոսեանին կողմէ իր դասատուին ընկերակցութեամբ բաւական ճարտարօրէն դաշնակի վրայ ֆալսէթի մը նուագութիւն ետեւ հանդէսը խմբերգով մը վերջացաւ:

Թերեւս մեծ յաջողութիւն մը չէր այս նուագահանդէսը: Սակայն ի նկատի առնելով թէ Ռոպերթ Գուլէճի աշակերտները չեն կազմած երաժշտական խումբ մը, այլ երաժշտութիւն սիրող ուսանողները այս առթիւ ի յայտ բերին լոկ իրենց անհատական դասառութեանց արդիւնքը, գոհացուցիչ էր այս նուագահանդէսը եւ շնորհակալութեան արժանի են այս ուսանողները որ այս երկուշաբթի իբր երկու հաճելի ժամեր անցընել տուին ներկայից:

* * *

Սովորական աղօթքի ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը, ժամը Տիւն, Պայպը Հաուսի մատրան մէջ: Աղօթքի նիւթն է, «Բայց անէկ մեր մեղքերուն համար վերաբերեալ» եւ, Մի. 5:

ՀԱՆՐԱՊԵՏ ԲԱՆԱԲԱԿԱՆ

Յուլիս 10 ըստ Յուլի, եւ յուլիս 22 ըստ Լուս 1893

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հունդարական պատուիրակութեան մէջ աւստրիական պետութեան արտաքին աշխարհավարութեան քննութիւնն ի հարկէ ստիպեալ համառօտ անցաւ, վասն զի Աւստրիան գործող նորոնտիւր նախարար Կոլուստօքի կոմսն առանձին տեսակցութեան մը մէջ զեկուցած էր թէ նոր պաշտօնի զլուս անցած ըլլալով չկրնար ըսել աւելի բան քան այն ընդհանուր սկզբունքները որոնցմէ պիտի առաջնորդուի, բայց աւելցուց թէ բոլոր անոնք որ իր պաշտօնին վերաբերող ու եւ ինչդիրէ կը շահագրգռուին մասնաւորապէս՝ միշտ զինք պատրաստ պիտի գտնեն տեղեկութիւն հաղորդելու։ Այն ատենախօսութեան մէջ զոր ըրաւ պատուիրակութեան առջեւ՝ ըսաւ թէ ինք հաւատարմաբար եւ համոզմամբ հետեւող է իր նախորդին աշխարհավարութեան, որուն արդիւնքներն այնքան գոհացուցիչ եղան որ անկէ լաւ բանի մը կարելի չէ փափաքել։ Հասկցուց թէ այս աշխարհավարութիւնն է ամրապէս յարեալ մնալ Եւրոպայի երեք կեդրոնական պետութիւններուն խաղաղասիրական դաշնակցութեան, որ եւ կը նշանակէ ամենէն լաւ եւ ամենէն բարեկամական յարաբերութիւնները մշակել բոլոր միւս պետութիւններուն հետ առանց բացառութեան։

Աւստրիոյ մէջ նախարարական տաքնապ մը մօտալուտ է, բայց այս ազդեցութիւն մը չընէր Կոլուստօքի կոմսին զիրքին վրայ, վասն զի նա երկեակ պետութեան Աւստրիան գործող նախարարն է եւ ոչ Աւստրիոյ միայն։ Վերադարձաւ իշխանին կառավարութիւնն իր մեծամասնութիւնը ձեռք բերած է երեք կուսակցութիւններու միացումով, եւ այդ միացումը խզուելու մօտ կը թուի։ Խնդիրը սա է թէ Սիլի քաղաքին մէջ որուն բնակիչներուն երեք չորրորդը Գերմանացի են եւ մէկ չորրորդն՝ Սլաւ՝ կառավարութիւնն արդեօք պիտի օգնէ՞ երկու լեզուներն ալ ուսուցանող դպրոցներուն։ Երեւմտացոյցի քննիչ յանձնաժողովը որոշեց որ օգնէ, իսկ գերմանական Ազատական կուսակցութիւնը որ կառավարութեան նպաստող երեք կուսակցութիւններէն մին է՝ միաձայնութեամբ որոշեց քաշուիլ վերոյիշեալ միութենէն եւ կառավարութեան հակառակիլ, եւ այդ կուսակցութեան պատկանող երկու նախարարներ պիտի հրաժարին իրենց պաշտօնէն։ Սակայն նախարարութիւնը կրնայ ելեւմտացոյցէն հանել այս դժուարութեան առիթ տուող հատուածը, եւ կամ համոզել Լեհերը որ անոր դէմ քուէարկեն եւ մերժել տան զայն, եւ այս կերպով պահպանուի երեք կուսակցութիւններու միութիւնը։

—Ռուսեւչինական փոխառութեան խնդրոյն առթիւ գերմանական թերթերէն ոմանք զժգոհութիւն կը յայտնեն։ Կ'ըսեն թէ Գերմանիա արեւելեան Ասիոյ աշխարհավարութեան մէջ ուրիշ բան չըրաւ, այլ՝ շագանակները կրակէն հանեց Ռուսիոյ համար։ Վերջէ կ'ըսէ, «Եթէ Գերմանիա միանար Անգլիոյ հետ, ճափոն պիտի ստանար իր յաղթութիւններուն լիութիւն վարձքը, եւ Ռուսիա պիտի յետաձգէր իր քորէական եւ մանչուրիական ծրագրերը»։ Այս թերթը Լոպանով իշխանին կը վերագրէ զձին իր ձեռքին տակ առնելու եւ զՌուսիա ոստումով մը խաղաղական ուղիւնոսին վրայ ա-

ռաջնակարգ պետութեան մը զիրքին բարձրացնելու քաղաքականութիւնը։ 400 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւնը Չինու պիտի հայթայթէ իր կէսն այն գումարին որուն կը կարօտի վճարելու համար պատերազմական տուգանքին առաջին կէսը զոր հաշտութեան դաշնագրին համաձայն մէկէն վճարելու է, մինչ միւս կէսը պիտի վճարէ վեց տարուան մէջ։ Փոխառութեան այս գումարն հայթայթելու համար եւրոպական սեղանաւորներն իրարու հետ կը մրցէին, եւ 400 միլիոն ֆրանքը Ռուսիոյ եւ Ֆրանսայի մէջ պիտի հաւաքուի։ Գերմանական թերթերէն ոմանք Գերմանիոյ հարուած մը կը համարին դայս։ Սակայն գերմանական Փաշլ լրագիրը կ'ըսէ թէ Չին անշուշտ աւելի մեծ գումարներու պէտք պիտի ունենայ եւ անոնց համար գերմանական դրամաշիւոյ օգնութիւնը անհրաժեշտ պիտի ըլլայ։ Բաց աստի, ոմանք կը կարծեն թէ Ռուսիա Չինու դրամական օգնութիւններ ըրաւ պատերազմին միջոցին, եւ հիմա կը ջանայ այս փոխառութեան միջոցաւ գանձել իր առնելիքը։ Կը կարծուի թէ ճափոն չինական հողէն բոլորովին պիտի քաշուի անմիջապէս երբ պատերազմական տուգանքին այս կէսն հատուցուի։

—Տիւնչն զօրավարը կը տեղեկագրէ թէ Ֆրանսական զօրքերը, թնդանօթակիր նաւու մը օգնութեամբ, Փէտիպոքա գետէն անցնելէ ետեւ, կեանքի քիչ կորուստով գրաւեր են Մէրաթանան ի Մատակաքար։ Ֆրանսայի Պատերազմական նախարարը հեռագրաւ շնորհաւորեց բանակը, եւ Ֆրանսական թերթերը կը հպարտանան այս յաղթութեան վրայ, բայց կը հաստատուի թէ Հոլանդերը միտք չունէին զօրաւոր ընդդիմութիւն մը ընել հոն եւ իրենց ուժերը կ'ամփոփեն Աւստրիայի մէջ։

—Բուլղարի ապստամբութիւնն յայտնապէս սկսած է ծանր հանգամանք մը առնել։ Բանի մը շարժաթ առաջ ըսուեցաւ թէ Մարթինէզ Բամփոս մարաշխտը նուաճեց ապստամբութիւնը եւ թէ զլիւստոր ապստամբապետն սպաննուեցաւ պատերազմի դաշտին վրայ։ Բայց ուրիշ ապստամբապետներ ելած եւ անոր տեղը ընած են, եւ ապստամբութիւնը տարածուած է ուրիշ գաւառներ ալ։ Պատերազմը յառաջ վարելու համար գրեթէ 27½ միլիոն ոսկի զրուած է Գաղթային նախարարին տրամադրութեան ներքեւ։ Սպանիական 30,000 զօրք կայ Բուլղարի կղզոյն մէջ, 10,000 ալ հոն երթալու վրայ են, 40,000ի ալ պատուիրուած է պատրաստուիլ։ Մատրիտեան նորագոյն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը որոշած է 25,000 զօրք զրկել, բայց յայտնի չէ թէ այս զամ է 10,000էն թէ 10,000ին հետ է։ Միացեալ Նահանգներու Նախագահը յայտարարութիւն մը հրատարակեց եւ զգուշացուց ամերիկեան քաղաքացիները որ չէզոքութեան օրինաց դէմ չգործեն ապստամբներու օգնել ջանալով, եւ ամերիկեան շրջուն մարտանաւ մը պիտի հսկէ ծովեզերաց վրայ թոյլ չտալու համար որ օգնութիւններ զրկուին Բուլղարի։

—Ճափոնցիք խաղաղութեամբ գրաւեցին հիւսիսային Ֆորմոզայի մէջ Թամսուի եւ Թայփէնֆու։ Չինացի զօրքերն ընդդիմութիւն չըրին, այլ իրենց զէնքերը նետեցին երբ Ճափոնցիք մօտեցան։ Ճափոնական վարչութիւնը պաշտօնապէս հաստատուեցաւ։ Մաքսային վարչութիւնն սկսաւ եւ վաճառականութիւնն ըստ առաջնոյն յառաջ

կը տարուի։ Ճափոնական նաւատորմը քննական պտոյտ մը կ'ընէր կղզոյն հարաւային եզերքը եւ ահա շրջուն մարտանաւերէն մէկուն վրայ կրակ եղաւ բերդէ մը բայց չմտաց։ Հոնկ Գոնկէ առնուած հեռագրէ մը կ'իմանանք թէ փափուկ կացութեան մը մէջ կը դադարէին կղզոյն օտարազգի բնակիչները։ Տարակոյս չկայ թէ այս հեռագրով, եթէ ճշմարիտ է, կ'անարկուի կղզոյն այն մասը որ դեռ անցած չէ ճափոնցիներուն ձեռքը։

—Անգլիական նախարարութիւնը կորսնցուց երեսփոխանական աթոռ մը եւս, եւ այս եղաւ Սկոթլոյ մէջ ուր ամենէն աւելի համարուած կը վայելէ կը կարծուի, նախարարական կուսակցութիւնը։

—Յուլիս 17ին Չարին կողմէ զրկուած մասնաւոր դեսպան մը Ֆրանսայի նախագահ Մ. Ֆելիքս Ֆոռի յանձնեց Ն. Կ. Վեհափառութեան մէկ ինքնագիր նամակը եւ Սրբոյն Անդրէասայ պատուանշանին մեծ ժապաւէնը։

—Չինու Չէնկթու, Բեաթիկ եւ Եոչու քաղաքներուն մէջ խուժանը բողոքական եւ կաթոլիկ միսիոնարներու հաստատութիւններն ամբողջովին քանդեց։ Նոյնպիսի վտանգ մը կը սպառնայ միսիոնարական ուրիշ կեդրոններու ալ։ Միսիոնարներն անվտանգ կ'ընեն եւ ազատուիլ։

—Այն նաւախումբը որ մեծ հանդիսաւորութեամբ Պալթիկեան ջրանցէն պիտի անցնէր հինգշաբթի օր՝ կը բաղկանայ 8 գերմանական եւ 13 օտար մարտանաւերէ, որոնց ոչ մին պիտի ունենայ այնչափ խորութիւն որչափ Փաշլէ մարտանաւը որ արդէն անգամ մը անցաւ անոր մէջէն։

—Յունաստանի նախարարապետ Մ. Թէոտոր Տէլիեանի Խորհրդարանին սեղանին վրայ դրաւ անցեալ ուրբաթ օր իր ելեւմտացոյցի ծրագիրը որ պատրաստուած է ելեւմտական ընթացիկ տարւոյս երկրորդ կիսուն համար։ Ելեւմտացոյցը կը ցուցնէ 2,440,922 տրաքսիի զեղչ մը։ Մ. Տէլիեանի կը խոստանայ օտարազգի պահանջատէրքը գոհացնող լուծում մը տալ ելեւմտական խնդրոյն։ Խորհրդարանին ծրագրեր մատուցուած են որով կ'ուզուի Հանրային պարտուց վարչութիւնը զատել Ելեւմտական նախարարութենէն, կառավարութեան արտօնութիւն տալ զեղչելու համար պետական ծախքերը, մասամբ ջնջել զինուորական ոստիկանութեան զրուութիւնը որ մուծուեցաւ Մ. Թրիքուփիսի ձեռամբ, Պիրէոն-Լարիսսայի երկաթուղոյ շինութիւնն աւարտելու միջոցներ հայթայթել, եւ ճանապարհաց շինութեան համար մասնաւոր սնտուկ մը հաստատել դարձեալ։

—Սպանիացի հանրապետական Ռուրդ Չորիլա, որ ամէն ուրիշ Սպանիացիէ աւելի գործօն գեր ունեցած է խռովութիւններու եւ դաւաճանութիւններու մէջ, յուլիս 13ին Պուրկիոսի մէջ մեղաւ 65 տարեկան։ Դեռ քանի մը ամիս առաջ հրաժարեցաւ քաղաքական կեանքէ եւ վերադարձաւ իր հայրենիքը քանամեայ աքսորէ մը ետեւ, վասն զի բժշկիչներն ըսին թէ օրտի անբուժելի հիւանդութիւն մը ունի։

—Անցեալ շաբթու Ֆրանսայի մէջ շահեկան մրցում մը տեղի ունեցաւ առանց ձիու կամ ուղիէն ալ կենդանիի վարուած կառքերու միջեւ։ Փարիզէ Պորտօ եւ Պորտոյէ Փարիզ իբր 750 մղոնի ճամբորդութիւն մը պիտի կատարուէր։ Երեսուն կառքեր մասնակցեցան մրցումին եւ կը քշուէին չորսով

կամ քարիւղով: Մեքենայով վարուած այս կառքերը ճամբորդներն հասարակ, խորտուրորտ ճամբաներէ, բլուրներէ եւ դառիվերներէ, եւ առաջին մրցանակը շահողն իբր 48 ժամէն կատարեց ճամբորդութիւնը, այսինքն ժամը իբր 15 մղոն ճամբայ կտրեց: Այս կառքը, որ քարիւղաշարժ էր, երկու մարդ կը պարունակէր եւ ունի աւազան մը որ քսան ժամու ուղեւորութեան մը հարկաւոր քանակութեամբ քարիւղ կ'առնէ: Սէլեկթը կ'ըսէ թէ յայտնի է որ Թրանսպի մէջ առանց կենդանիի վարուած կառքերն սկսած են համարուիլ ոչ թէ խաղալիկներ, այլ՝ գործնական մեքենաներ: Մօտաւոր ապագայի մը մէջ կարելի է որ, ուր որ աղէկ ճամբաներ կան, ձին թողուի եւ անոր տեղ գործածուի չոգնող եւ ածան շարժիչ-մեքենան:

—Բիլի մէջ եւրոպական մեծ նաւային հանդէսը տեսնելու գացողներուն մէջ կայ նաեւ Մ. Կլատսթըն: Սէլեկթը կ'ըսէ թէ ճշատ գրաւիչ եւ կազդուրիչ է տեսնել 85 տարեկան մարդ մը որ իր շուրջ դարձող մեծ դէպքերուն համար կը ցուցնէ այս մանկական հետաքրքրութիւնը: «Երիտասարդներ անգամ կը տեսնեն որ տխուր կերպով կը հարցնեն թէ ինչ կայ, կ'արժէ հոն երթալ, ինչո՞ւ այլ եւս յոգնինք տեսնելու համար այնպիսի բաներ որոնցմէ արդէն ձանձրացած ենք: Մ. Կլատսթըն այսպէս դիւրաւ յագեցող հետաքրքրութիւն չգիտեր: Ամէն բան շահեկան, ամէն բան թարմ եւ նոր է անոր համար:»

—Չորեքշաբթի օր Աւստրիոյ Կայսրն ընդունեց Վիեննայի Նախարարութեան հրաժարականը, եւ առժամայն նախարարութիւն մը կազմուեցաւ վարչապետութեամբ Բիլմանսէկ կոմսին, որ պիտի ըլլայ նաեւ Ներքին գործոց նախարար: Հրաժարեալ նախարարութեան անդամներէն երկուքը պաշտօնի վրայ կը մնան:

—Պալմիրի Ծովը եւ Հիւսիսային Ծովը միացնող պալմիրիկան ջրանցին բացման վերաբերեալ քանի մը հեռագրեր հասան, որոնցմէ կ'իմացուի թէ հանդէսը տեղի ունեցած է ակնկալուած յաջողութեամբ եւ չքեղութեամբ, բայց գալ շաբթուան կը թողունք անոր նկարագրութիւնը:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ ուրբաթ, Սէլամըզի արարողութիւնէն ետեւ, մայրաքաղաքիս աւստրիական դեսպան Պարոն տը Բալիչէ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ ունեցաւ: Ն. Կ. Վեհափառութեանէն հրաժեշտ առնելէ ետեւ նոյն օր երեկոյեան կառախումբով Վիեննա ուղեւորեցաւ արձակուրդով: Դեսպանին արձակուրդը շատ կարճատեւ պիտի ըլլայ:

—Ամառը շատ սաստիկ տաքով սկսաւ Նիւ Եորքի մէջ, աղքատներուն մեծ նեղութիւն պատճառելով: Վեհ. Սուլթանը, տաքէն յառաջ եկած այս նեղութիւններն իմանալով, բարեհաճեցաւ զրամական գումար մը զրկել Նիւ Եորքի աղքատներուն ի նպաստ: Այդ գումարը Ուաշինկթընի Օսմ. դեսպանին ձեռամբ բաշխուեցաւ եւ մեծ մասամբ պիտի գործածուի աղքատներու խմելու ջուրը պաղեցնելու նպատակաւ սառնոց գնելու:

—Չորեքշաբթի առաւօտ գերմանական նորընտիր դեսպան Պարոն Սաուրմա Եէլլ մայրաքաղաքս հասաւ կառախումբով: Էտիրնէի մէջ դեսպանին ընդ առաջ ելաւ

Արտաքին գործոց նախարարութեան արարողակաւ Իպրահիմ պէյ եւ մայրաքաղաքիս գերմանական դեսպանատան առաջին թարգման Մ. Թէսթա: Սիրքէճիի կայարանին մէջ գերմանական դեսպանատան եւ հիւպատոսարանի ամբողջ պաշտօնէութիւնը ներկայ էր բարի գալուստ մաղթելու դեսպանին, որ անմիջապէս շոգեմակոյկով մը գնաց Թարապիոյ գերմանական դեսպանատունը:

—Կիրակի կէսօրէն ետեւ յանկարծ սաստիկ փոթորիկ մը ծագեցաւ մայրաքաղաքիս մէջ եւ առատ անձրեւ տեղաց, վերին Վոսփորի մէջ ալ կարկուտ եկաւ: Փոթորիկը կէս ժամէն անցաւ: Երեկոյին եւ գիշերը առատ անձրեւ եկաւ: Թարապիոյ եւ Պէօյիւքտէրէի շրջակայից մէջ կարկուտէն բաւական վնասուեցան ելակի արտերը եւ բանջարեղինաց պարտէզները: Այս վնասը սակայն վերջ չտուաւ ելակի հունձքին, որ այս տարի անսովոր կերպով երկար տեւեց:

—Կիրակի օր Յունաց Պատրիարքը Գումգափու գնաց եւ նոյն թաղի մէջ յունական նոր եկեղեցւոյ մը հիմնարկէքի հանդէսին նախագահեց:

—Օսմ. պետութեան մէջ հանքային ջուրի շահագործման եւ վաճառման մենաշնորհ խնդրողները մինչեւ ցարդ պարտական էին կատարել բոլոր այն ընդհանուր ձեւակերպութիւնները որոնք կը պահանջուին հանքերու շահագործման մենաշնորհ խնդրողներէն: Անտառաց եւ հանքաց վարչութիւնն հիմա պատրաստած է հանքային ջուրերու վերաբերեալ մենաշնորհներու համար նոր կանոնադրութիւն մը որ շատ կը պարզէ պահանջուած ձեւակերպութիւնները: Կը յուսացուի որ հաստատեալ սովորութիւններու այս բարեփոխումը նպաստէ հանքային ջուրի նոր ակերբու բացման եւ շահագործման:

—Պէյրութի կուսակալ Նասուհի պէյ յունիս 5ին նոյն քաղաքին մէջ դաշտային հացկերոյթ մը տուաւ անդղիական նաւատորմի սպաներուն: Սեղանը շատ ճոխ եւ շքեղ էր եւ հրաւիրեալները շատ գոհ մնացին: Նաւատորմը կը բաղկանար զանազան կարգի 21 նաւերէ, եւ քիչ ետքը մեկնեցաւ պտոյտ մը ընելու համար Միջերկրականի եւ Արշիպելագոսի եզերքը:

—Անատոլիոյ երկաթուղւոյն Էսկիշէհիր-Գոնեայի ճիւղին Չէօքիւրէր հատուածին քննութեան եւ առժամայն ընդունելութեան գործողութիւնը կատարուեցաւ, եւ գծին նոյն մասին վրայ կառախումբերու երթեւեկութեան արտօնութիւն տրուեցաւ:

—Ֆէսխանէի մէջ գորգեր պատրաստուեցան ձեռամբ քանի մը ճարտար կիներու որ Ուշագէ յատկապէս բերուած են հոս ճարտարագործութեան այդ ճիւղը մշակելու նպատակաւ: Կ'ըսուի թէ այս գորգերը ոստայնանկութեան արուեստին գեղեցիկ նմոյշներ են եւ Վեհ. Սուլթանին մատուցուած են:

—Թէեւ, չնորհիւ ձեռք առնուած ազդու միջոցներուն, ծաղկախոր չկրցաւ ծաւալիլ մայրաքաղաքիս մէջ, սակայն մօտակայ գաւառներէն ոմանց մէջ արագ կը ճարակի, մանաւանդ Էտիրնէի, Իզմիտի, Պանտրեմայի եւ շրջակայից մէջ: Ծարակած է նաեւ Միտիլինէ՝ կղզւոյն մէջ: Մեծ քանակութեամբ պատուաստի նիւթ զրկուած է մայրաքաղաքէս բոլոր վերայիշեալ տեղերը:

—Սէլանիկի նահանգին մէջ տեղատարափ անձրեւներ մեծ վնաս տուած են շատ գիւղերու հունձքին: Փէթրիչ գաւառակին ափիտին հունձքն ամբողջովին փճացած կը կարծուի:

—Մայրաքաղաքիս իտալական դպրոցներուն աշակերտները ժրջանութեան եւ աշխատասիրութեան նոր գրգիռ մը ստացան: Իտալական կառավարութիւնը ծանոյց թէ այդ դպրոցներու աշակերտներէն անոնք որ իրենց շրջանն աւարտելու ատեն լաւագոյն նիշերն ստանան՝ պիտի կրնան, եթէ ուզեն, իրենց կրթութիւնը ձրիապէս կատարելագործել Իտալիոյ բարձրագոյն վարժարաններուն եւ համալսարաններուն մէջ:

—Գաղթականներու տրուելու տեղեր ընտրելու պաշտօն ունեցող յանձնախումբը կազմուեցաւ: Կը բաղկանայ զինաւորապէս զինուորական սպաներէ, եւ ասիական Թուրքիոյ նահանգներու մէջ պտոյտ պիտի ընէ պարագ պետները քննելու համար: Գաղթականներու յատկանալի տեղերուն քարտէսը պիտի պատրաստուի խնամով, եւ կայս. կառավարութեան պիտի մատուցուի անոնց տարածութեան եւ յատկութիւններուն մէջ տեղեկագիրը:

—Ուրբաթ օր Էնկիւրիէ հասնող կառախումբ մը Մէքէճէի մէջ ստիպուեցաւ կանգ առնել վասն զի գետ մը յորդած եւ երկաթուղւոյն մէկ մասը ջրով ծածկած էր: Յետոյ Իզմիտէ զրկուեցաւ ուրիշ կառախումբ մը որ մօտան Էնկիւրիէ եկող ուղեւորները եւ ապահովապէս հասան Իզմիտ ուր մնացին գիշերը:

—Մայրաքաղաքիս դեղագործներն արտօնուեցան իրենց դեղերը ծախել այն գիներով որով կը ծախէին նոր սակագինէն առաջ: Այս արտօնութիւնը պիտի տեսէ մինչեւ որ ուրիշ սակագին մը պատրաստուի:

—Մ. Սովաթոյի մնաց Մեծ-շուկայի վերաշինութեան գործը, որուն պիտի ձեռնարկէ անմիջապէս երբ Բ. Գումն արտօնէ: Շուկային վերաշինութեան նախնական յատակագիծը բաւական փոփոխութիւն կրած է քննիչ յանձնաժողովին ձեռամբ: Կը հաշուուի թէ վերաշինելի մասին տարածութիւնը պիտի ըլլայ իբր 25,000 քառ. մետր: Շինութեան գին որոշուած է իւրաքանչիւր մետրի 330 դահ.։ Ամբողջ ծախքը պիտի ըլլայ իբր 75,000 ոսկի:

—Սիւսի, Թարսուսի եւ Ատանայի մէջ հնտախոր կը շարունակէ դեռ, բայց չսասուկանար: Փայտսի մէջ ալ երեւցած է այս հիւանդութիւնը:

Չորեքշաբթի, կէսօրէն ետեւ, Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան գործադիր-տեսուչ Տ. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Յովհաննէսեանի կողմէ Հայոց պատրիարքարանն հասաւ հեռագիր մը, որ կը ծանուցանէ թէ Ատանայի մէջ գումարուած ընտրողական ժողովը Կիլիկիոյ կաթողիկոս ընտրած է Կ. պոյսոյ Կրօնական Ժողովին ատենապետը Տ. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս Ալեքսանդր: Նորընտիր կաթողիկոսը ծնած է 1840ին Պոլսոյ Պալատ թաղին մէջ: Գաւառներու մէջ երկար ուղեւորութիւններ ըրած է առաջնորդական եւ ուրիշ կարեւոր պաշտօններով: Լաւ կը ճանչնայ Կիլիկիոյ թեմը, եւ ինչ որ կարեւորագոյնն է, օժտուած է քաջառողջ կազմով մը:

ԳՐԱՄԱԿԱՆ			
Յուլիս 10/22, 1895			
Գոնտոյիտէ		28	30
Բուսիլի Երկաթուղի		157	75
Թահվիլթը Օսմանիյէ		404	
ԳՐԱՄ. ՕՍՄ. ՈՍԿԵՆ 100Է			
Մէքիտիյէ	108	14	Իսկուդի ԲՈՒԼ 90 30
Մէթալիք	98		Նաբուլէն 87 33
Պէշիք	103		Գրիմից 51 45
Ալթըլէք	103		Անգլ. ոսկի 110 16
Մանր արծաթ	103		Մանիթ Թղթ. 8 39

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱՅՈՐ ՊՅՈՅԱՆԻ
Ֆիւնիկանցի Եղգութեան Ամբիգան Խան